

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Évi ár 24 korona.
Heti ár 2 korona.

VIDÉKEN:

Évi ár 28 korona.
Heti ár 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Ryáltér petit sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 357

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvágy-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Vasárnap, november 24.

Mai számunk főbb közleményei:

Visszautasított békeajánlat.
Tisza István gróf merénylete esküdszék előtt.
Az Urbán-család bárósítása.
A román főpapok harca a politikusokkal.
Az aradmegyei ezerholdasok.
Néhány percig Saharetnél.
Podráz tanfolyam felekezeti alapon.
A rendőrtisztek ingén.
Keményfi Jenő képei.
Nagy lopás egy aradi vaskereskedésben.
Tarkaságok.

Báró Urbán Iván.

Arad, november 23.

Olyan pillanatok egyikében, amikor az ujságíró komoly lelki tusák hullámaait figyelheti, e sorok írója együtt lehetett Urbán Ivánnal. Tisza István miniszterelnöksége alatt volt. A belügyi államtitkári hivatal — gondolom, Gulner Gyula lemondása által, — megüresedett és ezt Urbán Ivánnak ajánlották föl. Akkor első ízben viselte az aradi főispánságot.

— Igaz, hívnak az államtitkárságra. Kültülből már el is határoztam: nem megyek. Szép tisztség, komoly hatáskör; mégse az én ambíciómnak való. Én jobban megbecsülöm, többre tartom azt, hogy ebben a városban, ebben a megyében én vagyok az első. Nem akarom azt mondani ezzel: a legnagyobb ur. Soha senkivel nem éreztettem, hogy több vagyok nála. De szerettem és az államtitkári hatáskörnél is többre tartom, hogy az első helyen és az első hivatalban dolgozhatom a magam vármegyéje, a magam városa érdekében, olyan reszort-

ban, ahol csak ez az egy, szívemmel összenőtt cél kormányoz.

Ezt az intim, akkor megiratlan epizódot azok kedvéért elevenítettük föl és adtuk át a nyilvánosságnak, akik a fölött gondolkodnak: örül-e és ha igen, miért örül Urbán Iván a király ajándékozta bárói rangnak, a szokatlan diszű kitüntetésnek. A cím, a megtiszteltetés dolgában az államtitkárság többet jelentett volna. A politikai államtitkárokat rendszerint kis időre kineveztetésük után eléri a valóságos belső titkos tanácsosi kitüntetés, amely a megszólításban már a kegyelmes címmel jár, szemben a főispáni állás és a bárói rang méltóságos szavával. E mellett az államtitkári állás a nyilvánosság nagyobb körében, az országos érdeklődés központjában van, a mindennapos emlegetettség, a fővárosi sajtó dicséreteinek kilátásaival. Ha tehát Urbán Iván érzéseit, elhatározásait a hiuság, vagy a forrongó ambíció kormányozná, akkor kétségtelenül elfogadta volna a feleje kínált államtitkárságot, s akkor talán föl lenne róla tehető, hogy élete céljául azt tűzte ki, hogy a maga és törvényes utódai részére a magyar báróságot kiérdemlje.

Azért nincs kétség benne, hogy Urbán Ivánt örömmel tölti el ez a kitüntetés, azoknak az őszinte embereknek tiszta örömeivel, akik semminő érzésüket nem leplezik el és talán nem is tudnák takargatni. Visszatekintve egy félszázadra nyúló közpályájára, amelyen mindig, mindenütt és minden minőségben az egyenes, másoknak jót akaró és jót szerző ember módjára járt el, amelyben férfiú-korban és ősz fűrtökkel beválhatta ifjúságának ábrándjait és egyike

lehetett azoknak, akik a szűkebb hazáért legtöbbet tehettek: e közpályának minden mozzanatát láthatja beragyogva a királyi kitüntetésnek fényével. Nem arra büszke, hogy báróvá lett, hanem, hogy ez a kitüntetés, mint Arad főispánját érte; amelyben tehát szokatlanul ünnepies elismerése van annak, hogy a főispáni méltóságot nemcsak becsülni, feljebb álló hivataloknál többre értékelni tudta, de azt példaadó módon, makulátlanul töltötte be.

Szent István király alkotását, a főispáni állást már elavultnak, sok helyütt meg épen ellenszenvesnek tartják. Nem akarunk ezekkel a fölfogásokkal porbe szállni. Urbán Ivánnak működése eleven példa arra, hogy az elavultnak tetsző hivatás mint kapcsolódott be szervesen, el nem választhatóan a friss, mindennapos életbe és hogy a másutt gyűlölséget termő, haragos indulatokat fölszabadító állás mint maradt meg az állandó népszerűségnek, a meg nem zavart tiszteletnek levegőjében. A közigazgatásban Urbán Iván nem a törvény által kirendelt elnök, vagy a kormány-szemponatok képviselője, hanem a hivatalnokokkal, az előadóval, a polgármesterrel, vagy az alispánnal együtt dolgozó ember, aki nem tudna tiszta lélekkel határozatát kihirdetni valamit, aminek a legkisebb részleteit meg nem ismerte, amelyet a közérdek világosságában meg nem nézett volna. A társadalomban nem a leereszkedő reprezentáns, hanem testvér-szívvvel érző polgártársa minden aradinak, minden megyebelinek. Régi idők emlékeit, hagyományait, talán bizonyos konzervativizmusát hordja a lelkében: és mégis szeretettel fogad minden törekvést, amely ujat akar, megértője a

Anyika és Lajoska.

Írta: Pajzs Elemér.

I.

Barátságos meleg szoba, sulyos sárga se-lyemfüggönyökkel.

A férj: (bágyadtan, mert az asszony fél-órátig kitartóan szekirozta) Már megint kezdted Anyika?

Az asszony: És te már megint kezdted ev-vel a „megint kezdted anyiká“-val. Bármit szól-jak, menten rázendítsz. Igenis, megint kezdtem és nem nyugszom, amíg nem teljesíted a kíván-ságomat... No... ne kérsd magad... Mesélj a szeretéseidről Lajoska... Engedelmes, hü, igenis hü feleséged vagyok és hiába nyitod tégra a szemed, igenis szép tölem és kedves, hogy a multad iránt érdeklődöm... Nézd, a mani-kürt is eldobtam, ideülök a föléjbe, a meleg mellé és hallgatlak figyelmesen.

A férj: (szabadkozva) De Anyika kérlek szépen...

Az asszony: Szegény jó anyámnak igaza volt...

A férj: Igen, szegény jó anyáknak igaza volt, mert a szegény jó anyáknak mindig igazu-k szokott lenni... ilyen vad erős ember... és brutális... és te... filigrán véznaság... tudom, tudom...

Az asszony: Lajoska ne kinozz és főkép ne rendez szcenákat tablóval és görögützszel.

Te bánod meg Lajoska, neked kell kiizzadnod a drága kurákat, ha szétszúrod mesterségesen az idegeimet.

A férj: Opparden, az idegeid...

Az asszony: Igen, az idegeim. Kezdd hát (gunnyal) szép és színes elbeszélést.

A férj: (sötéten és kedvtelenül) Hát jó!

Az asszony: (átfontja a nyakát) Te drága! Te édes! Ha tudnád milyen aranyos vagy, mikor így durcáskodsz.

A férj: (fenyegetően) Ne huzz Anyika!...

Az asszony: Halljuk Lajoskát.

A férj: (regénytónusban) Ha akarod tudni, te vagy a novellaszerű „első komoly szerelmem“. Csak apró szépséghibák éktelenkednek a multamban. Nem fog mulattatni az elbeszélés.

Az asszony: Nem baj.

A férj: Egy viselő szakácsnő volt az első nőszemély, akit szerettem. Valami légies, égies átszellemültség volt az arcán, — kis fin voltam még — ez nagyon hatott rám. Csodálat, leg-feljebb rajongás, amit iránta éreztem, szerelemről szó se lehetett.

Az asszony: (nevetve) Folytasd.

A férj: Sorrendben egy cukrászkisasszony következett. Rengeteg süteményt konzumáltam nála és csokrot is kapott naponta. Ő volt az, aki bevezetett a szerelembe.

Az asszony: Tovább.

A férj: Hármasszám egy kokott. Nem szerelem, csak szeretés.

Az asszony: Tovább.

A férj: Egy ligeti kardalosnő. Fitos orr, cseresznyeszáj. Roppant veszedelmes.

Az asszony: És aztán?

A férj: Az unokahugom. Csak ideális.

Az asszony: Tovább.

A férj: Nincs tovább. Te következel Anyika, Az asszony: Így is szép a gyűjtemény. És utánam?

A férj: (sértődötten) Hogy gondolhatsz így! Utánad senki. Becsületszavamra, isten-bizony senki.

Az asszony: Ne hazudj Lajoska.

A férj: Nem hazudok Anyika.

Az asszony: (hidegen és tagolva) Hát Tica Mica kabarénő?

A férj: Miféle Tica Mica?

Az asszony: Az ultramarinkékszemu Tica Mica. A „Katicabogár“ kabaré ünnepelt művésznője.

A férj: (kínosan) Ehe... ehehe... tudom-már... tudommár...

Az asszony: (mintha hegyes dróttal piszkálná) Esküvőnk után harmadnapra csaltál meg vele.

A férj: De biztosítalak édesem...

Az asszony: Te csak ne biztosíts. Te csak akkor biztosíts, ha jön az ügynök a Főniksz-tól, de akkor nem teszed, ugy-e?

A férj: (legyezi magát) Te... te helytele-nül fogod föl ezt a... Tica Micát...

Az asszony: (maróan) Az lehet. De te na-gyon helyesen fogtad föl Lajoska a karodba, esküvőnk után harmadnapra.

modern irányoknak és segítő-társa a fejlődésnek eszmékben és alkotásokban egyaránt.

A királyi kitüntetés mellé sorakozik a közéleti sikernek egy másik, ritkább jele: elmondhatja magáról, hogy nincs ellensége. Viharos időben, harc előtt szólította a kötelesség másodizben a főispáni tisztre, s a vihar tisztultával, harcok elültével épen maradt az a becsülés, amely az előtt is megillette.

A királyi kitüntetést és a társadalom szeretetének ismételt, minden rétegben egyforma melegséggel megnyilatkozó jeleit különösen örvendetessé az teszi, hogy nem a bucsuzót, kötelességeitől válni készülő öreget koronázza, hanem a küldetésének, feladatainak friss erővel, ki nem hült rajongással, a tapasztalatok gazdag szerszámaival élő és dolgozó főispánt, aki vármegyéjében és városában még nagy, megvalósítandó alkotásokat lát maga előtt, és aki a főúri sorba jutása után is ugyanolyan együttérzéssel fog dolgozni polgártársaiért és polgártársaival, a mikor még csak az ország egyik legrégibb, patinás ármálisával járt közöttük.

Melyik az igazi muszkapárt? Ha eddig kétség volt aziránt, hogy az ellenzék külpolitikai állásfoglalása kinek a javára szolgál, úgy máttól fogva eziránt sem az országnak, sem az ellenzéknek nem lehet többé kétsége. A magyar ellenzék politikája teljes helyeslésre talál az oroszoknál. Ezt a tényt ma határozottan és világosan kijelenti Ostensacken gróf berlini orosz nagykövet egy beszélgetésben, melyet a *Pesti Napló* munkatársával folytatott. Oroszországnak ezen legelső diplomatája szószerint a következőket mondja: a magyar ellenzék múlt heti konferenciáján is az volt az általános vélemény, hogy a monarchia érdekeivel a szerbek követelése nem ellenkezik. Ime, így használja fel Oroszország Apponyi álláspontját. A monarchia külpolitikája ellen való érvelésre a munkapártot az ellenzék néha gunyosan muszkapártnak szokta nevezni. Most látja az ország, melyik az igazi muszkapárt.

Tisza István gróf merénylője esküdtszék előtt.

— Vádirat Kovács Gyula ellen. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 23

A budapesti királyi ügyészség Kovács Gyula országos képviselő bűnügyében ma nyújtotta be vádiratát a büntető törvényszékhez. A vádirat szerint *szándékos emberölés kísérlete* címén tesz vádat az ügyész, noha az eddigi vizsgálat gyilkosság bűntettének kísérlete miatt folyt.

A vádiratban az ügyész ismerteti a bűncselekmény véghezvitelét s azután a következőket írja:

A vizsgálat során a vádlott beismeri a tettet, de tagadja az idegen emberi élet kioltására irányuló szándékot. Védekezése szerint: az ő szándéka csupán az volt, hogyha képviselőket kivezetnek és ha hatósági közegek ő nozza is hozzányulnak, öngyilkos lesz. Egyébként a történetekre nem emlékszik.

Védekezésének ez utóbb említett részét megcáfolja az erre mar egymagában is elegendő az az orvosi szakvélemény, a melyet az igazságügyi orvosi tanács adott. E szerint Kovács Gyula teljesen öntudatosan cselekedett. De ettől a véleményről eltekintve, bizonyítékot nyújt ellene a cselekvés tudatos volta tekintetében az eleve elhatározott és írásban foglaltan előre bejelentett öngyilkosságának ellenére, hogy őt hatósági közegek részéről bántódás nem érte, tervszerű végrehajtása. A szándék tudatos véghezvitelét bizonyítja vádlottnak az a körültekintő magatartása, a mellyel magát egyfelől a szülei óvás és őrzés alól kivonta, a töle rokoni szeretet alapján elvett forgópisztolyt óvatosan mással helyettesítette, másfelől előző tenyegető magatartása folytán a mellérendelt hatósági őrző közegektől szabadulnia sikerült. Már pedig kemény tölgytábla mély nyomokat előidéző golyós fegyvernek elő tesire irányított 8—9 méter távolból való többszörös elütése abban az esetben, a mikor a golyók tényleg a célba vett személy irányában ütődnek az akadályba és az eredmény elmaradása csakis a fedő anyag ellenálló erején múlt, az emberélet kioltására irányuló szándékot magában foglalja. Így tehát Kovács Gyulának a Btk. 279. szakaszába ütköző szándékos emberölés bűntettének a kísérletével való megvádolása megokolt.

Eltérni kellett azonban a vizsgálat megindítása és folyama alatt fölvetett és bizonyíthatónak látszó, a Btk. 278. szakaszába ütköző gyilkosság bűntette kísérletének a bűncímétől és a Btk. 281. szakaszának 1. pontja alá eső minősítést kellett elfogadni, mert egyrészt az igazságügyi orvosi tanácsnak a vizsgálat idevonatkozó adataival egyező

szakvéleménye támogatja azt, hogy Kovács Gyula a bűncselekmény elkövetésekor nem csupán a büntetést működése alkalmával elfogó *izgatott és fölindult állapotban*, hanem az öngyilkosságra már előzően komolyan magát elötökölő vádlott *elhatározó-képessége annyira meg volt támadva*, a mely valószínűsíti az emberi élet kioltására irányuló szándéknak hirtelen való keletkezését és annak rögtön történt véghezvitelét.

Az ügyési vádiratot, mely a további fogvartatást is indítványozza, ma kézbesítették ki Kovács Gyulának és védőjének, Gonda Henriknek. A védő, mint értesülünk, nem el kifogásokkal a vádirat ellen, csak azért, hogy az ügy mihamarabb esküdtszéki főtárgyalásra kerüljön. A királyi ügyészség az esküdtszéki főtárgyalásra harmincöt tanúnak a beidézését indítványozta.

Visszautasított béke-ajánlat.

(A munkapárt lépése a megegyezésért.)

Saját tudósítónktól.

Budapest, november 23.

A képviselőház többsége ismét tanujelét adta messzemenő előzékenységének. Mielőtt még a képviselőház összeülne a házszabályrevizióról tárgyalva, *Ghullány* Imre báró a tegnapi nap folyamán fölkereste Kossuth Ferencet, *Bathány* Tivadar grófot és *Molnár* Janost a munkapárt vezetésének képviselőjében és fölhevítést intézett hozzájuk, hogy az ellenzéki pártok a házszabály-reviziora kiküldendő bizottságban képviseltségük magukat. Egyben kérte, hogy az ellenzéki pártok erre vonatkozó válaszukat hétfő estig adják meg.

A szövetséget ellenzéki pártok kilences bizottsága ma délelőtt 11 órakor Kossuth Ferenc lakasan ülést tartott és a következő választ állapította meg:

A munkapárt nevében velünk közölt ama szóbeli megkeresésre, hogy az ellenzék a házszabályok módosítása céljából kiküldendő bizottság megválasztásában és működésében részt vegyen, a szövetséget ellenzéki pártok bizalmi férfaival folytatott tanácskozás után a következőkben van szerencsénk válaszolni:

A szövetséget ellenzéki pártok a képviselőház minden érdemleges működését, mindaddig, míg a súlyosan megsértett parlamenti jogrend helyreállításának tárgyi és személyi biztosítékai meg nem teremtetnek, mindaddig, míg a Ház több képviselőtársunk törvénytelen kizárása folytán csonka, mindaddig, míg fegyveres erő tartja

A férj: Honnan szerzed ezeket a pontos értesítéseket?

Az asszony: (ridegen) Ez közömbös lehet rád nézve.

A férj: (bátran) De csak ez az egy Tica Mica volt Anyika, becsületszavamra, istenbizonny ez az egy. Ugyi nem tudsz többet?

Az asszony: Tudok Lajoska, tudok.

A férj: (megnyúlt arccal) Ugy?

Az asszony: Igen ugy. Tica Mica kabarónó után Karolin szobalány következett. Finomizú, előkelő szerelem, mondhatom.

A férj: (ostoba arccal visszaesik a székbe) Igenis.

Az asszony: Karolinnak nem adad meg a szokásos obligát selyembluizt, Karolin kidobott és te a Maculákné kövér mellén kerestél vigasztalást.

A férj: (keserű humorral) Igenis.

Az asszony: Szép kis asszony lehet, akit te meg tudsz hódítani Lajoska. De menjünk tovább! Te meguntad Maculáknét, Maculákné megunt téged és ezentúl havi százhusz koronával támogatással egy fiatal, de tehetségtelen kezdő színiskolást, névszerint Tóth Lidiát.

A férj: Igy van Anyika, nagyon helyes.

Az asszony: Azonban megtudtad, hogy a színiskolást sokan támogatják havi százhuszszal és faképnél hagyta el emiatt. Nagy kujon vagy Lajoska! Borbála testvért is elcsábította, aki ápolónő volt a szanatóriumban, ahol a nagybátyád feküdt.

A férj: (tréfásan) Ez ötlet? mi? Egy ápolónő?

Az asszony: Igen, ez ötlet. És a műlovarnó is ötlet, akihez minden szerdán és szombaton kijártál Rácpentelére. És a Firneiszné is ötlet, akinek az ura nádpálcával elvert és a pincérlány is a borzóból, akire minden használt ruhámat ráaggattad és a varrólány is a Párizsi-utcából, akivel ma este van randevud...

A férj: Végeztél Anyika?

Az asszony: Végeztem.

A férj: (diadalmasan) Nohát hiányos a sorrend Anyika. Egyet kifelejtettél, a Nusit.

Az asszony: A Nusit?

A férj: Igen a Nusit. Irógépes volt. Ezerháromszázba került.

II.

A férj: Miután így darabokra boncoltál, talán én is belédtekinthetnék Anyika.

Az asszony: Kigyó te! Ahelyett hogy kegyelemért rimámkodnál, még te mersz kételkedni bennem, még te bántalmazol?

A férj: Haha! Hogy merek-e? De mennyire merek!

Az asszony: (gunyos pátosszal) Nincs szeplő a multamon...

A férj: Hallgass! Ha annyi szeplő lenne rajtad, ahányszor megcsaltál, csepp fehérség se világítaná az arcodon.

Az asszony: Gorombaságokkal akarod elűzni a saját becsutelségedet? Egészen reád vall ez a tempó, Lajoska! Durvaskodsz és kiáltozol, holott magadban meg vagy győződve, hogy hü vagyok hozzád,

A férj: Tévedni méltóztatol. Ép az ellenkezőjéről vagyok meggyőződve.

Az asszony: (felugrik) Te vipera, te csörgőkigyó!

A férj: (visszaülteti a helyére) Nyugodtan Anyika, nyugodtan. A hüllőket jól megtanultad a természetrajzból, azt látom, de mégis szíveskedjél néhány oktávval alacsonyabban beszélni, tekintve, hogy az en oldalomon az igazság és szíveskedjél a szereimeidről mesélni, tekintve, hogy megkövetelem.

Az asszony: (dacosan) Jó, mesélek. Lásd, hogy nincs takargatni valóm. Hol kezdjem?

A férj: Az elején.

Az asszony: Kérlek, ahogy parancsolod. Tehát: öteves koromban virágot kaptam a Matyitól, gimnázista a második béből. Őt és feléves voltam, mikor megcsókoltam a Bódog bácsit, aki apának legjobb barátja volt, és épen ezért akkor is vizitelt, mikor apa Biatorbágyon, vagy Tatatóvárosban időzött. Hat éves koromban Fischl Géza épületfagyakornokkal verset írtam az emlékkönyvembe. Hetedik év: a kocsisunk fia. Nyolcadik év: a táncmester, tűzoltóparancsnok és egy fűszeresseg, névszerint Vili. Kilenc: egy színész, egy ügyvéd-jelölt és egy önkéntes...

A férj: Önkéntes is?

Az asszony: Igen, önkéntes is. Tizedik év: egy csendőrsvezető, két huszárhadnagy és egy tűzerkapitány.

A férj: (unatkozva) Sok van még Anyika?

Az asszony: (int a kezével) Ujj! De fölösleges is felsorolnom, mert (gunyos hévvel) minden név csak egy sóhaj, egy emlékkönyv-

megszállva a Ház bejáratait és folyosóit, törvénytelennek és meg nem engedettnek tartják.

Ebből folyólag nem vehetnek részt az ilyen képviselőház érdemleges munkájában, tehát egy bizottság megválasztásában és működésében sem. Mikor pedig a házszabályok szigorításáról van szó, annál inkább kell ragaszkodnia ehhez az állásponthoz, mert a parlamenti őrségről beterveztett törvényjavaslat azt a szándékot árulja el, hogy a képviselőház belső rendjének megállapításába a törvényhozás többi tényezőinek, sőt a végrehajtó-hatalomnak is beleszólás engedessék meg, és mert a házszabályok módosítását rendszeren pártközi megegyezés szokta megelőzni, melynek természetes közvetítője a házelnök, a jelenlegi elnökkel pedig, aki a parlamenti jogrendnek nem őre, hanem fölborítója, az ellenzék érinthetősébe nem léphet. Kitérő tisztelettel Kossuth Ferenc, Batthyány Tivadar gróf, Polónyi Géza, Molnár János.

A választ Ghillány Imre báró címére küldötték el.

Az Urbán-család bárósítása.

— Ötven évig a közpályán. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

A hivatalos lap egyik legközelebbi száma közli, hogy a király monyorói Urbán Ivánt, Arad város és a vármegye méltán népszerű főispánját a törvényes utódait bárói rangra emelte a család-főnek kiváló érdemei elismerésül. Az uralkodó-adományozta kitüntetések között a legtrikábban találkozunk olyan jelenséggel, amikor a felség valamely érdemes férfiut kiváló érdemei elismerésül dekorál ritka kegyével. Akiknek ez a legmagasabb helyről jövő kitüntető megállapítás jár ki, azokra úgy tekinthetnek embertársaik, mint a kivételes lényekre szokás, mert azok egy hosszú, munkás élet gyakran önmegtartózkodó áldozatkészségével szolgálják királyuk és nemzetük javát, polgártársaik boldogulását.

Akik tudják, hogy ő felsége milyen óvatos a rangok és címek osztogatásában, azok kellőképpen értékelhetik Urbán Iván nagyszerű kitüntetését és annak megokolását. Ez a legfelsőbb helyről jövő kivételes megkülönböztetés, s a bárói rang adományozása azonban nem viszi távolabb a polgároktól Urbán Ivánt. Ugyanaz a kedves lelki, pal-

lérozott gondolkodásu, csodásan egyszerű és közvetlen ur marad, aki eddig volt és megtartja mindama lelkitulajdonokat, amelyek e város és e vármegye legelső polgárává avatták őt. *Fel észá zada dolgozik*, fárad a közélet küzdelmes fórumán és — néhány esztendei megszakítással — ötven éve áll szolgálatában Aradmegyének, amelyhez elválaszthatlanul hozzáférte az ő munkaszerető egyénisége, őszinte, igazságos lényé.

Arad város és a vármegye számottevőbb polgárai tegnap és ma tömegesen keresték föl személyesen és levélben üdvözlétükkel a kitüntetés alkalmából. Az aradi nemzeti munkapárt, amelyet három évvel ezelőtt az ő, még ma is fiatalos ambíciója teremtett meg, sietett örömeinek kifejezését adni: ma délután ugyanis küldöttség kereste föl a főispánt, hogy a párt üdvözlétét tolmácsolja.

(A munkapárt küldöttsége.)

Az aradi nemzeti munkapárt választmánya és elnöksége Neuman Adolf és Kintzig János elnökök vezetése alatt ma délután három órakor küldöttséggel tisztelgett Urbán Iván báró főispánnál, hogy őt bárói kinevezése alkalmából üdvözljék és a párt ragaszkodásáról biztosítsák. Urbán Iván báró Szent László utcai házában fogadta a küldöttséget és Kintzig János üdvözlését, aki a következőket mondta:

— Méltóságos uram, kedves Iván bátyám! Herczeg Ferenc szellemes mondásában két csoportra osztotta a magyar politikusokat: önzetlen és üzleti politikusok csoportjára. Nem akarok javítani Herczeg Ferenc szavain, csupán konstataálni kívánom, hogy van még harmadik csoportja is a politikusoknak és ez a harmadik csoport éppen a legértékesebb, mert azokból áll, akik nemcsak önzetlenül politizálnak, hanem áldozatot is hoznak politikai munkásságukért. — Ilyen politikusnak ismertük meg kedves Iván bátyámat, amikor magas korban szép, nyugalmas és visszavonult életéből kilépve, az első hívó szóra ezt a nagy politikai feladatot vállalta. Elvállalta pedig ezt a feladatot, a főispáni állás betöltését olyan időben, amikor legsúlyosabb körülmények nehezítették meg amúgy is nagy és felelősségteljes munkáját. És éppen az, hogy mindenki tudta: milyen áldozatot hoz Iván bátyám vállalkozásával, fokozta azt az ösztönös tiszteletet, amellyel az egész vármegyében min-

denkor találkozott. Ez a tisztelet és megbecsülés kísérte főispáni működésében mind a mai napig.

Ez a politikai siker — a közigazgatási sikeréről nem akarok szólni, erre nem is vagyok talán éppen hivatott, mint a munkapárt küldöttségének vezetője — mondom a politikai siker hozta meg kedves Iván bátyámnak a bárói méltóságot, azt a kitüntetést, amely ösztönös örömet keltett mindannyiunkban. Engedje meg nekünk, hogy az aradi munkapárt választmánya és elnöksége nevében kifejezést adjunk őszinte örömeinknek és biztosítsuk arról a tiszteletéről, ragaszkodásról és szeretetről, amelyet mindenkor érzünk.

Az üdvözlő szavakat többször megszakította a küldöttség tagjainak éljenzése és tetszése. Urbán Iván báró meghatottan hallgatta Kintzig János beszédét és arra így válaszolt:

— Kedves barátaim, engedjék meg nekem, hogy jóleső gratulációjukért keresetlenül és egyszerű szóval szívőből jövő köszönetemet fejezzem ki. Amilyen jól esik a polgárságnak és éppen a vezető embereknek, azoknak, akik minden városi ügyben irányító munkásságot fejtenek ki, itt megjelenése és baráti, megtisztelő üdvözlője, mégsem hagyhatom szó nélkül azt, hogy ma még hivatalosan nem is illet meg ez a tisztelgés. Csak magán értesülést szerezhettek a kitüntetésről önök is, mint én, hivatalos formában még nem került nyilvánosságra. — Ami szépet és jót szónokunk, az én kedves barátom az imént reám halmozott beszédében, arra is csak egy két szóval akarok válaszolni: Higyjék el uraim, nem tudtam volna mindazt megtenni, amit tettem, ha önök nincsenek mellettem! Nem kell hosszasan fejtegetnem, hogy még a legnagyobb és legkiválóbb embernek — már csak fizikai összeroppanása miatt is — lehetetlen jó, megértő és támogató társak, segítők és barátok nélkül megvalósítania eszméit, feladatait. Nagyon köszönöm tehát jókívánságait, de azt a sok dicséret és jót, amit az imént hallottam, visszaháritom önökre, munkatársaimra. És kérem: maradjanak mellettem ezután is mindaddig, amíg — bocsássák meg, de őszinte szóval így kell mondanom — amíg birom viselni állásom feladatait és súlyos terhet!

A küldöttség tagjaira mély hatást tett a főispán spontán egyszerűsége és őszinte érzésektől áthatott válasza, amely után Urbán Iván báró mint házigazda meleg barátsággal beszélgetett el a küldöttség tagjaival.

(Az ős-Urbánok.)

Urbán Iván egész a tizenkettedik század elejéig tudja levezetni családfáját. A most bárói rangra emelt főispán családja a lipótmegyei Behár faluban lakott és 1231-ben, második András királytól kapta az első nemességet. A vármegyei levéltárban őrzött okiratok tanúsága szerint az Urbán familia a Behár törzsből származik, a Lacsni, Nemes és Sándor családokkal együtt. A hivatalos bizonylat szerint második András adományozta a családnak a nemességet 1231-ben és ugyanekkor az ős Urbán család hat ekealj földet is kapott, ami annyit jelent, hogy az uralkodó annyi földet adományozott nekik, amennyit hat ekevel meg tudnak művelni évenként.

A második Andrástól kapott nemesség azonban csak az akkor élt családokra terjedt ki, a leszármazottak nem örökölték a nemességet. Ezt a hiányt 1262-ben IV. Béla pótolta és a nemességet úgy erősítette meg, hogy az az Urbán-család faira is szálljon.

(Az aradmegyei család.)

A család Behár faluban elszaporodván, három ágra szakadt: az első Liptóban maradt, a második Sárosba, a harmadik pedig Aradvármegyébe költözött. Itt földbirtokot vásárolt és szorgalma révén gyorsan meggyarapodott. Az Urbán családból Aradmegyében I. Ferenc császár idejében Urbán József hadbíró számos alkalommal

lap, egy illathullám, egy marék virág. Apró, jelentéktelen epizódok, minden komolyság és náttér nélkül valók.

A férj: Ugorj Anyika és kezdjed az esküvőnk napjától.

Az asszony: (hallgat).

A férj: Nos?

Az asszony: Már be is fejeztem.

A férj: (élesen) Szóval senki?

Az asszony: (egész nyugodtan) Szóval senki.

A férj: (még nyugodtabban). Hiszen jól van Anyika, nem emlékezhetsz mindenre olyan pontosan!... Targoncs barátommal megcsaltál, azt tudom, Patymagi barátommal szintén megcsaltál, azt is tudom. Szombaton, mikor én klubba szoktam járni, te az espereshez voltál hivatalos, ezt is tudom, valamint azt is, hogy nagyon tetszett neked ekkoriban egy harmadéves jogászygyerek is, monoklival és tegnapi beretvélva.

Az asszony: (kölni vizet szagol). Hagyd abba Lajoska, elájulok...

A férj: A törvényszéki bíróról se tegyek említést?

A férj: (komoran) A szocialista népvézérről se:

Az asszony: Arról se.

(A férj egy népdalt füttyöl, az asszony egy kupléréreént, szünet).

A férj: Így vagyunk Anyika?

Az asszony: Így Lajoska.

(Szünet).

Az asszony: Így vagyunk Lajoska?

A férj: Így Anyika. (Csengetés, a szobalány levelet hoz be, az asszony átveszi).

Az asszony: (Lassan olvassa a levelet). Repce Lajos urnak. Bizalmas. Aranyos prűtykőm! Gratulálok... ikrek... Boldog apa, azonnal ülj kocsira és látogasd meg a gyerekeidet. Addig is csókol a te Gittácskád. (A férjhez). Ki ez a Gittácska?

A férj: Műlovarnó?

Az asszony: (vidáman). A magasabb iskolából?

A férj: (nem is olyan vidáman) Igen, a magasabb iskolából.

Az asszony: (őszintén) Gratulálok Lajoska az ikrekhez. Eddig nem ismertelek erről az oldaladról.

A férj: (fanyarul) Gratulálsz?

Az asszony: Igen, annál is inkább, mert így legalább kvittek vagyunk.

A férj: (rosszat sejtve) Kvittek?

Az asszony: Képzeld csak Lajoska, boldog anya vagyok és a boldog apa nem te vagy, sőt ellenkezőleg a boldog apa a szocialista népvézér.

A kritikus félrevonta barátját a sarokba: — Nesze kékcseruza, húzd ki az egész jelenetet a darabodból.

Sértődötten mondta az író:

— De kérlek, tetszett. Nevettek is rajta.

— Igen, de csak a hölgyek. Hallgass rám, töröld ki ezt a részt a darabodból és inkább küld be valamelyik napilaphoz tárcának. Az író szótfogadott.

kitüntette magát és 1828. július 11-én a monyori előnével újabb nemesítést nyert. Az Aradmegyebe szakadt ágnak őseit, Urbán Józsefet szintén „kimagasló érdemei elismeréséül” részesítette ebben a jutalomban az uralkodó. Urbán József, mint említettük, hadbíró volt és a francia háború után az osztrák, meg a francia hadifoglyok kicserélése körül szerzett magának rendkívüli érdemeit. Ezért hangsúlyozta a nemesi adománylevel már akkor is a kimagasló érdemeit, ép úgy, mint most a bárói méltóságot adományozó dekrétum emeli ki Urbán Iván kiváló érdemeit.

(Urbán Iván.)

Arad főispánjának édesapja Urbán Gyula a vármegyenek nevezetes szereplője volt a XIX. század közepén. Két ízben követe is volt Aradmegyenek abban az időben, amikor a vármegye csak két követet küldhetett az országházba. A most hatvanhét esztendő Urbán Iván 1822-ben, mint tizenhét esztendő ifjú kezdte meg a vármegyei szolgálatot Bohus báró főispánságának idején. Bohus tiszteletbeli aljegyzőnek nevezte ki őt Aradvármegyében. Az 1868. évben már aljegyző volt, 1871-ben pedig vármegyei pénztáros, majd az aradi járás tiszteletbeli szolgabírája, azután valóságos főszolgabíró és mivel munkásságát már akkor rendkívülinek találták, az aradi járás főszolgabírájának választották, amely tisztséget páratlan népszerűséggel hat évig viselte. Az 1884. évben lefolyt megyei választáson kisebbségben maradt Urbán Iván nem azért, mintha működésével nem érdemelte volna ki a bizalmat, hanem Tabajdy akkori főispán személyes avizója szorította le néhány évre a vármegye hivatalából.

Ekkor Urbán Iván családjával Torontálvármegyébe költözött és ott már 1885-ben élénken szerepelt a vármegyei és társadalmi életben. A torontáli ősi családok a legnagyobb rokonszenvel fogadták az odaköltöző Urbán familiát. Néhány év múlva kezdték meg a torontáli ármentesítő társulat védműreinek renoválását. Ide erőskező, nagy munkaerőjű és hozzáértő férfiak kellett, aki miniszteri biztos megbízatással ellenőrizze a lakosságra oly nagyfontosságú munkálatokat. Baross Gábor 1889-ben Urbán Ivánt nevezte ki Torontálba miniszteri biztosnak és a hosszú ideig tartó ármentesítő munkálatok ideje alatt Urbán kiváló lelkiismeretességgel felelt meg nehéz hivatásának. Négy miniszter — Szapáry, Bethlen András, Festetics és Baross — működése alatt tartotta meg ezt a pozícióját Urbán Iván, akit a torontáli ármentesítő társulat elismerése kifejezéséül elnökségnek választott. Baross Gábor már 1890-ben megkínálta őt főispáni állással és reá bízta, hogy Temes, Csongrád, vagy Szolnok megye főispáni székét töltsse be, azonban Urbán akkor nem kívánta otthagyni Torontálvármegyéjét, ahol egészen 1896-ig fejtett ki hasznos működést. 1896. novemberében tért vissza a család az aradvármegyei simándi birtokra, ahol gazdálkodásban merült ki tevékenységük.

Amikor a Széll kormány idején Apponyi Albert pártja beleolvadt a régi szabadelvű pártba, az új alakulás következtében reorganizálták a kormány ellenőrző szerveit. Megüresedett az aradmegyei főispáni állás is és Széll Urbán Ivánt kérte fel, hogy foglalja el a városi és megyei főispánságot. A kinevezés az 1900. év októberében meg is történt a vármegye és a város lakóinak osztatlan rokonszenve mellett. Ekkor a főispáni pozícióban 1906-ig maradt. A Tisza kormány tudvalévolg 1906. január havában lemondott és Urbán Iván szintén beadva lemondását, már februárban otthagya a vármegyei házat. Felmentése azonban csak tíz hónap múlva, novemberben történt meg, de ez idő alatt a főispán egyáltalán

nem vett részt a vármegyei életben, hanem visszavonult birtokára. Az 1906. évtől 1910-ig eltelt évek alatt aztán ismét szerepelt a vármegyei életben és a megyegyűlésen, meg a bizottságokban történt felszólalásai nem egy fontos, közérdekű ügynek adtak új irányt. Amikor 1910. február havában Khuen-Héderváry kormánya ismét a város és a vármegye élére szította őt, meg a más politikai pártion levők is megnyugvással vették tudomásul kinevezését.

Működésének itt bemutatott lapjai bizonyítják, hogy Urbán Iván ez éven tölti be a közpályán való szereplésének ötvenedik esztendejét.

Az aradmegyei ezerholdasok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Érdekes kimutatás jelent meg a napokban Budapesten. A statisztika magában foglalja az ország mindama földbirtokosait, akik több ezer hold földdel rendelkeznek. A borkabátosok ok, amint a szocialisták elnevezték a földesurakat. A közönséges halandók sajgó szívvvel nézhetik ezt a kimutatást, mert akiknek a neve ebben megtalálható, azok nyugodtan hajthatják fejüket selyem párnáikra. Azokat még a háború se rémiti meg annyira, mint a kispolgárokat — a naggyakorlat. Ám vannak azért olyanok is közöttük, akik csak a papíron milliomosok. Vannak, akiknek a sok ezer hold csak névleg van birtokukban, mert a kitűnő fekete földet valamilyen bankban úgy megterheltek kölcsönrel, hogy az utolsó gabonaszem is a pénztézeté.

Akiknek neve alább olvasható — aradmegyei földbirtokosok — azok között kevés ilyen al-borkabátos ur van. Ezek az urak a büszkeség érzésével mondhatják, hogy „miénk az ország”; mert hiszen „akié a föld, azé az ország”. Lásuk tehát, kiké az ország ama része, amelyet Aradmegyeinek nevezünk.

(A számok holdakat jelentenek.)

Almay Olivér, Bozód, 3196. Háromalmás, 1168.
 Almásy Dénes gróf, Gyulavarsánd, 2586.
 Elek, 2612. Kürtös, 3579.
 Benesch Gyula, Solymosbucu, 1642.
 Bohus Lajos báró, Világos, 3128.
 Bohus László báró, Világos, 2670.
 Bohus Zsigmond báró, Világos, 2705. Galsa, 686. Elek, 1063.
 Czárán János, Seprős, 1049.
 Czárán Márton, Seprős, 1483.
 Czárán Zoltán, Csermő, 1893.
 Edelsheim Gyulay Lipót gróf, Ujpanád, 1139. Ujvarsánd, 1315. Zaránd, 5590.
 Éles Ármán, Bokszeg, 1147.
 Grósz József, Zarándnás, 11462.
 Hollaky Imre, Acsva, 3048.
 Holländer Sámuel, Csermő, 1422.
 Hunyady Károly gróf, Soborsin, 1452. Temesd, 1188. Torjás 6033. Feisőkövesd, 689.
 József kir. herceg, Ágya, 3928. Feketygyarmat, 2334. Honcsér, 4429. Hosszusor 3249.
 Kisjenő, 1821. Köröscsente, 1972. Nadab, 4569.
 Nagykamarás 6562. Nagyzerénd, 2084. Rai, 132.
 Sisló, 1287. Szerb, 727. Szinte, 3276. Tözmiske, 5217. Zódes 4106.
 Kabdebó István, Talpas, 1391.
 Karolyi Gyula gróf, Felsősimánd, 2374. Mácsa, 5698.
 Keglevich Gábor gróf, Medgyesbodzás, 1716.
 Kintzig Béla, Konop, 7391.
 Korek Kálmán, Köved, 1880.
 Koróján Gyula, Kishalmagy, 2256.
 Lichtenstein Alajos herceg, Tok, 3679.
 Marosszeleste, 655. Itó, 1368.
 Methal Náthán, Körösbökény, 1387.
 Mocsony Antal, Kürtös, 2312.
 Neustadt Leó, Edeslak, 1598.
 Novák Péter, Vészalja, 2837.
 Paikert Henrikné, 1213.
 Purgly László, Kürtös, 1326.

Röser János, Feltót, 5224.
 Senyey Béláné báróné, Zsigmondháza, 1222.
 Serban Szilárdné, Páfrányos, 1549.
 Solymossy Lajos báró, Apatelak, 1508.
 Borosjenő, 7920. Cigérgyarmat, 537. Garba, 4564. Kurtakér, 1902. Sikula, 1969. Tornova, 1544.
 Solymossy László báró, Sikula 3036.
 Sulkovszki József herceg, Alsóbarakony, 5145. Almásregres, 978. Apáti, 5503. Erdőkerek, 1983. Feitót 1269. Csigérszőlős, 2069. Keszend, 9880. Pankota, 1994. Székesaranyág, 5497.
 Szapary Istvánné grófné, Borosjenő, 5255.
 Csigérgyarmat, 626.
 Özv. Takácsy Sándorné, Alsósimánd, 1454.
 Telbi z Alajos, M-dgyesegyháza, 1038.
 Tisza Kálmán gróf, Vadász, 1144.
 Török Gyula, Deza, 1708.
 Török József, Dézna, 3007.
 Ürményi Pál, Vám, 1397.
 Wenckheim Frigyes gróf, Borossebes, 1242.
 Dancsfalva, 463. Decse, 3470. Déznaláz, 1217.
 Elek, 835. Gósd 204. Ignafalva, 959. Kisfeketefalu, 1451. Kisrőzsa, 2834. Koroknya, 2680.
 Kertes, 4933. Menyed, 1521. Menyháza, 6805.
 Nádalmas, 1297. Parázs, 348. Rekes, 105. Székudvar, 9106. Szelezsény, 1581. Szucsányfalva, 1464.
 Zoltovszki Zsigmond gróf, Maroshollós, 1493.
 Óbrósa, 566. Rósa, 1746.
 Zselécszky Róbert gróf, Ötvenes és Zombárd, 6757.

VÁROS ÉS MEGYE

Ki rendelkezik a kulturpalotában? Nagy meglepetéssel vette tudomásul a tanács, hogy a budapesti Glogowski és társa cégnél Farkas József dr., a kulturpalota könyvtárosa, körülbelül 1445 korona összegben a könyvtár katalógus elkészítéséhez szükséges anyagok szállítására adott megbízást. A tanács tudvalévolg az utalványozások és a megrendelések ügyét a legnagyobb szigorúsággal kezeli és nem tári, hogy kivüle bárki a város részére egy fillér arát is rendeljen. De ettől eltekintve azért is furcsallották a tanács tagjai a fővárosi cégnek értesítését, mert a tanács előtt teljesen ismeretlen ezideig még, hogy vajon a kulturpalota könyvtárát ki rendezi, erről még hivatalos tudomása nincs, sőt ezzel ellenkezőleg, mondotta Reicher Károly főügyész, az a tény, hogy annak szervezeti szabályzata még életbe se lépett, sőt még a legelső fórum jóváhagyását sem nyerte el. Mint ismeretes, jelentette ki Lőcs Rezső tanácsnok, a könyvtár kérdése sincs még tisztázva, tehát a rendezés oly stádiumban nem lehet, hogy a katalógus elkészítésénél tartanak már és ehhez 1445 korona áru beszerzési cikk válnék szükségesek. A tanács úgy határozott, hogy felkeri a polgármestert, hogy a tanácsnak rendelési jogát óvja meg és értesítse az illetőket, hogy máskor tegyenek kellő időben előterjesztést a szükségletek beszerzésére vonatkozólag és kérjék a megrendeléshez a tanács beleegyezését.

Sárba temetett ezresek. Gaj igen rossz állapotban levő utcáinak sürgős javítására tudvalévolg 3000 koronát szavazott meg a közgyűlés. A tanács homokolást rendelt el, ami azonban vajmi keveset segített a nyomoruságon és pénzkidobásnak bizonyult. Rámer István rendőrkapitány be is jelentette ezt és a tanács ma intézkedett, hogy a munkát beszüntessék és az utakat majd a nagy kövezési kölcsön keretében készítteti el.

Megfelelő határozat. Tedeschi Viktor városi törvényhatósági bizottsági tag ma felelősséget adott be a legutóbb tartott közgyűlés ama határozata ellen, melyben ez kimondotta, hogy a Spitzer Ignác hagyatékot egy közkórház céljaira akarja felhasználni. Itt említettük meg, hogy Varjassy Lajos polgármester ma Bécsbe utazott, hogy a Spitzer család ama tagjaival jussan megállapodásra, akik évi járadékot huznak a hagyatékából és akiket a közgyűlés határozata szerint Aradvármegyeinek kell kárpótolnia, illetve biztosítania a járadék tovább fizetése felől, ha beleegyezésüket adják ehhez a megoldáshoz.

Kölcson közvetítés a város részére. Nem lehet megállapítani, hogy milyen forrásból kelt szárnyra az a hír, hogy Arad város most akarja konvertálni függő kölcsöneit, de úgy látszik, a pénzközvetítők körében él ez a fuma, mert *Varjassy* Lajos polgármester az ország minden részéből majdnem naponta kap kalandosnál kalandosabb ajánlatokat, amelyeknek az a csattanója, hogy az ügynök felhatalmazást kér a kölcsön megszerzéséhez. A polgármester, igen helyesen, arra az álláspontra helyezkedik, hogy nem ad felhatalmazást, mert nem engedhető meg, hogy Arad város hitelét az ilyen házalással diszkreditálják. A tanács ma ismét egy pénzügyi ajánlatát volt kénytelen foglalkozni. Egy szatmári közvetítő az ajánlat, amelyet azonban igen nagy széksissal fogadott a tanács, de mégis kiadott a pénzügyi bizottságnak, mert az ajánlkozó annyiban tér el társaitól, hogy meghatalmazást nem kér. Ellenben eleve két százalék jutalékot köt ki magának. A pénzt külföldi pénzesporttól szerezne meg 575 százalékra, kilencvenhárom arányúval 20–25 esztendő törlesztésre.

Fodrász tanfolyam felekezeti alapon.

— Gyűlés az Aradi Katolikus Körben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Az aradi minorita ház nagy tiszteletű és szentéletű atyái vallásos buzgalomuk közepette arra is időt szakítanak maguknak, hogy a város férfainak szűrtelenítését végző borbélyok, fodrászok tanításával foglalkozzanak. Nem tudjuk egyébként, hogy az istenes férfiak közül valamenynyien ambicionálják-e az aradi fodrászipar föllendítését; annyit azonban konstatahatunk, hogy a minoritáktól indult ki az aradi fodrász tanfolyamnak vallási alapon való szervezése. *Szekeres* László dr. minorita áldozár holnap, vasárnap délutánra a Katolikus Körben összehívta az aradi borbélymestereket *Zombori* és *Turóczi* kártársuk útján. A holnapi gyűlés tárgya: Vallási alapon megalapítani a borbélyok és fodrászok szervezetét, amely után a fodrászok szaktanfolyamát szervezik meg.

Néhány évvel ezelőtt az ország összes fodrászai kongresszust tartottak Aradon s elhatározták, hogy az államot megkérlik: szervezze meg Aradon a borbélyok és fodrászok szaktanfolyamát. Az államnak ugyilátszik sürgősebb volt a tanárok, tanítók és egyéb állami hivatalnokok fizetésének, meg szolgálati ügyének rendezése, mint a borbély szaktanfolyam. (Ez elég nem szép kérem az államtól.)

Az állam tehát mostoha gyerekként kezelte a magyar borbélyt. Amikor erről az elhagyatottságról a minorita palotában értesültek, tudtul adták a fodrászoknak, hogy náluk kitárt karok várják az elárvult Figaró hadat. Közölték a borbélymesterek kitűnően fésült fejeivel, hogy berendezik azt az égetően szükséges szaktanfolyamot. És cserébe egészen kis árt követelnek érte: *Lépjenek be az összes borbélyok és fodrászsegédek a katolikus népszövetség keretében működő keresztényszociális pártba.*

Elfogulatlanul konstataható, hogy a szervezkedés gyorsan és jól sikerült. A mesterek egy része behódolt és a segédek közül is számosan esatlakoztak a mozgalomhoz, *kilépve a szociális szakszervezetből.* Holnap délután lesz a Katolikus Körben az alakuló gyűlés, amelyet *Szekeres* dr. hívott össze. De a holnapi nagygyűlés aligha megy végbe zavaros momentum nélkül. A fodrászmesterek között ugyanis a legelső aradi fodrásznak, *Gruber* Istvánnak és fiának, *Bányász* Menriknek nevében agitáltak és kapacitáltak. Meg-

kérdeztük az ügyben *Bányászt*, aki ezt mondta nekünk:

— Felhatalmazásom nélkül került nevem ebbe az akcióba. *En helytelenitem az egész mozgalmat*, mert felekezeti alapon nem szabad szervezni az ilyen szaktanfolyamot. Magyarországon különben sincs talaja a keresztényszocializmusnak, amely megbontja a barátok között a békét és háborút szít a társadalomban. Engem holnap hiába várnak azon a gyűlésen. Az apám is távol áll ettől a mozgalomtól.

Ezt mondta az aradi fodrászok szellemi vezetője. Ám ez a nyilatkozat bizonyosan nem akasztja meg a mozgalmat. Nem kell oda kiváló szakember. Elég, ha a Katolikus Kör támogatja a borbélyokat.

A román főpapok harca a politikusokkal.

(Aradmegyében népgyűlést terveznek. — A romániai kormány intése. — Elejtik az 1881. évi programot.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Olyan román vezető férfiú, aki úgy a magyar, mint a román társadalomban szereppel bír, s aki kitűnő összeköttetései révén mindenről tudomással bír, ami a román politika kulisszái mögött történik, a következő nagyértékű nyilatkozatot tette az *Aradi Közlönynek*:

— Nagy jelentőségű változás előtt áll a magyarországi román politika. Azt a gyakran tulzásba csapó agitációt, amelyet a román politika némely vezető férfja a nép érdekében fejtett ki, megsokallották Romániában is és belátták, hogy a körülbelül egy évtized óta folyó és szélsőségbe csapó mozgalom nem egészen segíti elő a román nép régi vágyainak teljesülését.

Amióta Románia Ausztria-Magyarországgal a legszorosabb szövetségre lépett, azóta észrevehetően gyengült a magyarországi román politikusok agitálása. Ennek, mint a legmegbízhatóbb helyről tudom, az az oka, hogy a román kormány üzenetet küldött a magyarországi román politikai élet vezér férfainak és tudtukra adta, hogy nem szolgálják Románia gazdasági és kulturális fejlődésének érdekeit, ha a magyarországi románság körében állandó izgalmat teremtenek és fokozzák az ellentéteket a magyarság és a románok között.

Maiorescu miniszterelnök komolyan maga elé tűzte azt, hogy a magyarországi román politika irányváltását sietteti. Kapóra jött neki az az ellentét, amely az utóbbi években a román főpapság és a román politikusok között érvénylik. Jól tudják Romániában is, hogy a politikusoknak sikerült kivenni a nép irányítását a román főpapok kezéből. A román főpapság a bukaresti bátorítás hatása alatt az utóbbi hetekben komolyan elhatározta, hogy megvívja nagy harcát a magyarországi román politikusokkal. Ezt annál is könnyebben teheti, mert a politikai vezér férfiak között is számosan vannak, akik nem tudnak megbarátkozni a tulzó irányzattal és nem egyszer ama nézetüknek adtak kifejezést, hogy a román politikának új irányt kell szabni. Mind többen hangoztatják azt, hogy az 1881. évi román nemzetiségi programot el kell ejteni, mert az megvalósíthatatlan és így a románság ereje olyan küzdelemben merül ki, amelynek látható eredménye az 1881. évi program alapján sohasem lehet.

Az 1881. évi programnak, amelyet május 12-én alkotott meg a román nemzetiségi vá-

lasztókerületeknek Nagyszebenben összeült 153 delegátusa, első pontja a következőket tartalmazza: *Erdély önkormányzatának kivívása.* Ma már a legtulzóbb politikus is beláthatja, hogy az 1881. évi program első pontja megvalósíthatatlan. Az 1910. évben a komité egyik ülésén maga Maniu Gyula jelentette ki a következőket: „olyanok vagyunk mi, mintha egy felnőtt ember gyermekkori kabátját huzná magára. Olyan program megvalósításán fáradozunk, amely ma már idejét multa és a küzdelemünk így nemcsak meddővé, hanem önmagunk előtt is szinte komikussá válik.” A román főpapok mérsékletet követő politikája tehát már nem elszigetelt, mert a politikai tényezők is mind nagyobb számmal vallják ama felfogást, hogy a mérsékelt irányzattal sokkal nagyobb eredmények érhetők el, mint a végsőkig menő agitálással. Maga a komité, amely 30 tagból áll, szintén két táborra oszlott és a mérsékelt irány hívei napról napra szaporodnak benne.

Az egymás között való belső küzdelem, eddig kis térre szorult. Rövid idő múlva azonban teljes nyíltsággal lépnek a forum elé azok, akik helytelenítik a szélső irányzatot. Egyik sokat szereplő román politikus, aki a magyar parlamentnek is tagja, *legközelebb Aradmegyében nyilvános népgyűlést hív össze, amelyen a román főpapok számos tagja megjelenik.* Eljönnek erre a népgyűlésre azok, akik elítélik az intranzigens irányzat követőit és akiknek az a véleményük, hogy a román nép irányítását vissza kell utalni ama tényezőkhöz, akik hivatásuknál fogva is sokkal alkalmasabbak a nép irányítására. A főpapság számos tagja is megjelenik ezen a népgyűlésen és nyíltan hadat üzen azoknak, akik nagy ügyességgel szerezték meg a román főpapság kezéből azt a szerepet, amelyet egykor *Saguna* utalt a főpapság feladatai közé.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi II-ik kerületi jótékonycélu fillér asztaltársaság november hó 24-én d. u. 6 órakor tartja rendes havi választmányi ülését *Bécsi* Gábor Fácán-utca 7. szám alatti vendéglőjében. Erre úgy a választmány, valamint a rendes tagokat tisztelettel meghívja *Haubenreich* Mihály, elnök.

(*) A szegénytanulók ingyen ebédje. A ségai tanítótestület, mint minden évben, az idén is ingyen-konyhát létesít, amelyet december 2-án nyit meg. Az ingyen-konyhában körülbelül száz növendék kap naponta meleg ételt. A nemes emberbaráti cél érdekében a ségai tanítótestület évente gyűjtést rendez s a gyűjtőleveket már az idén is elküldötték. A testület, mint az ingyen-konyha vezetője ezúton is felkéri a humánus érzésű nagyközönséget, hogy szíves adományával ami akár pénz, akár élelmiszer lehet, lehetővé tegye a konyha megnyitását és fenntartását. Az adományokat a polgármesteri hivatalba, az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalába, vagy a ségai községi iskolába kéri eljuttatni a testület.

(*) A III. kerületi polgári kör felkéri mindazokat a polgárokat, akik a kör új helyiségének ünnepélyes megnyitására és az ezzel kapcsolatos társasvacsorán, — mely december hó 7-én este fél 8 órakor lesz — résztvenni óhajtanak, szíveskedjenek a kör helyiségében (Illés-u. 75. sz.) kitett ívet aláírni. Egyben figyelmeztetjük a III. kerületi polgárokat, hogy a házbérvallomási íveket a saját érdekükben folyó hó 30-ig adják be.

(*) Az aradi izr. jótékony-nőegylet az izr. hitközség tanácstermében november 26-án, d. u. 3 és fél órakor közgyűlést tart. Targysorozat: Szegénytanulók felruházása. A választmány jelentése az 1911. igazgatási évről. A népkonyha bizottság jelentése az 1911—1912. évről. A számvizsgáló bizottság jelentései. Esetleges egyéb indítványok. Számvizsgáló- és jegyzőkönyvhiteljesítő bizottság kijelölése.

Schemua Balázs

vezérkari főnök Berlinben.

— Tanácskozás Moltke tábornokkal. —

Távirati tudósítás.

Berlin, november 23.

Schemua Balázs altábornagy, a monarchia vezérkari főnöke, szárnysegéde Pohl őrnagy kíséretében tegnap délelőtt Berlinbe érkezett, ahol a pályaudvaron a monarchia berlini katonai attaséja, Bienerth báró őrnagy várta a vezérkari főnököt. Még tegnap délelőtt felkereste Schemua Moltke német vezérkari főnököt, akivel hosszas tanácskozást folytatott. Egy óra után Schemua altábornagy a Hotel Adlonban levő szállására tért vissza, ahol senkit sem fogadott. A vezérkari főnök délután négykor eltávozott a szállodából és este visszautazott Bécsbe.

Ez a kétségtelenül feltűnő látogatás ma a berlini sajtó organumainak tulnyomó részében komoly kommentálásra talál. Általában azt hangsúlyozták, hogy Schemua berlini látogatása a külpolitikai helyzet pillanatnyilag veszedelmes feszült ségének kifejezője.

Illetékes berlini helyről azonban a következő magyarázatot adják Schemua berlini tartózkodásának: A vezérkari főnök itt időzése csupán a szokásos látogatás volt, amellyel évről-évre érintkezik a két állam vezérkari főnökei. Teljesen azonos a német és osztrák-magyar vezérkar kontaktusa azzal, amely a francia és orosz vezérkarok között fennáll. Hogy Schemua vezérkari főnök éppen akkor járt Berlinben, amikor Ferenc Ferdinánd trónörökös is ott időzött, ez pusztán véletlen. A két látogatás között semmi összefüggés nincsen. Schemua altábornagy Berlinben nem beszélt és egyáltalán nem is találkozott a trónörökösrel, sőt a trónörökös kíséretének egyetlen tagjával sem, mert amint befejezte téniszkozását a német vezérkari főnökkel, azonnal elutazott.

Ugyanebből a forrásból kijelentik azt is, hogy azokkal a nyugtalanító hírekkel szemben, amelyeket berlini lapok a monarchia mozgósításáról terjesztenek, hivatalos helyen úgy nyilatkoznak, hogy Pétervárott és Párisban ma a Szerbia és a monarchia közti helyzetet kedvezőbben ítélik meg, mint az utóbbi napokban.

Ezzel a félhivatalos naiv magyarázattal éles ellentétben áll Schemuának és szárnysegédének a berlini tartózkodás alatti magatartása. Ez ugyanis épséggel nem vallott arra, hogy a vezérkari főnök „évenként szokásos tanácskozás” miatt jár Berlinben. A Hotel Adlonban a berlini osztrák-magyar nagykövetség tegnapelőtti éjjel két Bécsből érkező ur részére szobákat foglalt le, de a vendégek nevét nem jelentette be. A Bécsből jött vendégek a szállodából azonnal a berlini vezérkari palotába siettek és nevüket sem érkezésük kor, sem később nem írták be az idegenek névsorába és csak a szálloda egyik alkalmazottja ismerte fel később az idegenekben Schemuát és adjutánsát.

Egyes beavatott körökben különben azt hangsúlyozták, hogy Schemua altábornagy látogatása csak azok számára lehetett meglepetés, akik kétkedtek a két állam — a monarchia és Németország — rendkívül bensőségteljes viszonyában. Aki ezt jól tudták, azok előtt nagyon is érthető, hogy a monarchia vezérkari főnöke megbeszélésre, tanácskozásra sietett német kollégájához, akivel egyébként esztendő óta tart fenn ilyen érintkezés. Ez a tanácskozás kétségtelenül bizonyítéka annak a rendkívül nagy nehézségeknél, amelyek a helyzetet jellemzik és amelyet a körülményekkel ismerősek nem is tagadnak.

A Berliner Tageblatt a nevezetes látogatásról azt írja, hogy éppen nem örvendetes hír közöl, amikor a két vezérkari főnök tanácskozását tudatja. Bárhogy magyarázatnak is félhivatalos for-

rások, kétségtelen, hogy a monarchia között álló katonai mozdulatokról volt szó a két vezérkari főnök között. — A Vossische Zeitung szerint Schemua utja komolyan mutatja a helyzetet és kétségtelen, hogy a monarchia szükség esetén most már ép úgy megmutatja erejét, mint szövetségesei határozott hűségüket a szövetséghez. — A Morgenpost így ír: Ferenc Ferdinánd és Schemua altábornagy tanácskozásai fenyegető lehetőségeket tárnak fel. Ugy látszik, hogy a monarchia és Szerbia konfliktusa európai háború veszedelmét rejti magában.

Oroszország mozgósított.

Európai háború.

Szerbia ellenünk.

Saját tudósítónktól.

Arad, november 23.

Nem szabad többé hitegetni a közönséget, nem szabad letagadni a valóságot: Ausztria-Magyarország a legkomolyabb események előtt áll. Azok a hírek, amely a monarchia hadmozdulatairól még ma közölhetők, a lap másik cikkében olvashatók. Itt azokat az eseményeket regisztráljuk, amelyek a velünk hadilábon álló államok viselkedését jellemzik. Szerbia arra számít, hogy mi az országban lakó szlávok miatt nem merünk megmozdulni. Oroszország nem mondja ezt. A nagyerejű országban nem beszélnek, hanem cselekednek: mozgósították azokat a hadtesteket, amelyek a monarchia határán állomásoznak. A csapatok parancsnokává Rennen Kampfort az orosz-japán háború egyik vezérét szemezték ki.

A vésteljes eseményekről szóló távirataink ezek:

Megölték Prohászka konzult

Bécs. Alapos információk alapján éjjel három órakor jelenti bécsi tudósítónk, hogy Prohászka holttestét megtalálták, akit a szerbek állítólag agyonverték.

Szerbia bizodalma.

Belgrád: A politikai pártok egyértelműleg támogatják a kormányt az adriai kikötő ügyében és általános az a vélemény, hogy ez a vitás kérdés nemzetközi konferencia elé kerül, mert Ausztria-Magyarország belpolitikai zavarai és a délszláv nép hangulatai miatt nem fog kockáztatni egy katonai akciót. Ha pedig összeül a konferencia, az osztrák-magyar monarchia kisebbségben fog maradni véleményével.

Belgrád: Most már fontos kérdés vált az adriai kikötő kérdéséből, mert a kormány azt ígerte az osztrák magyar követnek, hogy nyomban megadja a választ, mielőtt a király megérkezik. A király ma este megérkezett. A bevonulás impozáns volt, az egész várost kivilágították és fátylasmenetben történt meg a bevonulás.

Belgrád: Sztojanovics földművelési miniszter az adriai kikötő kérdéséről így nyilatkozott: Szerbiának meg kell kapnia az adriai kikötőt és ha kell, harcolni fog érte, amíg csak egy szerb él. Önálló független Albániáról nem lehet szó. A kikötő kérdése Szerbiának legsajátosabb érdeke és attól nem engedi magát elriasztani az osztrák magyar monarchia intrikái által.

Belgrád: A szerb ellenzék lapja a Stráža a Prohászka esettel foglalkozva, lehetőséget tartja, hogy Prohászka konzullal nem bántak a nemzetközi jog szabályai szerint, habár Prohászka viselkedésével megsértette a nemzetközi jogot és szokásokat. A szerb lap szerint nincs igaza a nyilvánosság, amikor a Prohászka-ügyből kifolyólag elítéli a kormányt, mert hisz a kormány semmiféle konfliktust nem akar Ausztria-Magyarország-

gal; ez ellenkeznék Szerbia létérdekével. A kormány — írja a Stráža — helyesen járt el, amikor a prizrendi konzul ügyében elégtételt adott a monarchiának és igazságtalan a szerb nép, ha e miatt Pasicsékat elítéli.

Valljon szint a monarchia!

Belgrád: A szerb lapok minden hivatalos cáfolat ellenére fentartják a Novoje Vremja-nak azt a hírét, hogy szerdán a bécsi orosz nagykövet az osztrák-magyar külügyminisztériumban jegyzéket nyújtott át, amelyben Oroszország követeli, hogy Ausztria-Magyarország négy napon belül nyilatkozzék, milyen szándékai vannak Szerbiával szemben.

Arról nem tudnak a lapok, hogy az orosz nagykövet mikor nyújtotta át a jegyzéket és mikor jár le a négynapos terminus, de azt a reményt fejezik ki, hogy ha a monarchia válasza kedvező nem lesz, Oroszország fegyveres erővel fog nyomtatékat adni jegyzékének.

Anglia a békéért.

London: Asquith miniszterelnök a tegnapi liberális nagygyűlésen beszédet mondott, amelyen a következőket jelentette ki:

— Mindnyáján melegen óhajtjuk a hadviselő felek között a további vérontás elkerülését. Még inkább óhajtjuk, ha lehetséges, a konfliktusok kiterjedését korlátozni és körülhatárolni. A hatalmak ebből a célból egybegyűlnek és örömmel ismétlen, hogy mi barátainkhoz és az ententéhez változatlan kitartással ragaszkodunk. Mindnyáján megvagyunk győződve, hogy a közös politikában a harmonia megmarad és erős érdeke a békének, hogy különösen speciális kérdések határba helyezzessenek, hogy azután, ha eljön az ideje, az összes részletek teljes, végleges beszámolásnak legyenek fenntarthatók.

Oroszország hadmozdulatai.

Frankfurt: A Frankfurter Zeitung holnapi számának vezető helyén illetékes helyről jelenti Pétervárról, hogy az osztrák határon Oroszország hat hadi létszámra felemelt orosz lovassági divíziót állított fel azzal a megbízással, hogy egy esetleges mozgósításnak első napján mindjárt az összes vasutakat és hidakat pusztítsa el. Hozzáteszi, hogy már néhány nappal ezelőtt Rennenkampff orosz tábornokot, aki az orosz-japán háborúban fényes nevet vívott ki magának, Kievből helyezték át, nem messze az osztrák határtól. A Frankfurter Zeitung hozzá fűzi továbbá, hogy mindkét dolog ugyan nem sokat jelentene, de mindenestre nem állnak összhangban az eddig Szaszonov által képviselt béke politikával.

Varsó: A varsói katonai kerületben minden előkészületet megtettek a mozgósításra. A vasút állomásokon temérdek vagon áll készen és a mozdonyok fűtve állanak készen az indulásra.

Páris: A Temps magán jelentése szerint Nikolajevics Mihlós nagyherceg van kiszemelve a varsói, kievi és odasszai hadtestek főparancsnokává.

Bécs: A Reichspost egy magasrangú orosz katonatisztől a következőkről értesül: Nikolaj Nikolajevics nagyherceg spalai utazása a katonai pártok azzal a céljával függ össze, hogy támogassa Hartwig belgrádi konkolylhintő működését Szaszonovval szemben. A vár Carcskoje Zeloba rendelte magához a hadügyminisztert és azt hiszik, hogy aláírja a 24 hadtest mozgósítási parancsát. A mozgósítás előkészítő munkálatai már régebben folynak és november 28 án valószínűleg befejezést nyernek. Mindenekelőtt a határon fekvő ezredek legénységét egészítik ki hadilétszámra, ezek kö-

zött a wilnai, varsói, kievi, odesszai s végül a moszkvai katonai kerületek ezredét. Ezután a domi ezredeket s a kozákokat tolják előre a határ felé. Orosz Lengyelországban már ugyszólván teljesen be vannak fejezve az előkészületek. A katonai vonatok végtelen sorra szállítja a katonákat a határ felé.

Németország mozgósít.

Berlin: A német fővárosban leirhatatlan az izgatottság. — Széltében beszélnek, hogy több hadtestet mozgósított a hadügyi kormány — tényleg sok behívás történt, a hír mindenütt hiteltel talált, sőt általános mozgósítást várnak. Pedig a német politikai körökben és a berlini diplomaták körében tegnap óta javulnak tartják a helyzetet. — Azt mondják, hogy Szerbia már nem olyan merész és jelek vannak arra, hogy felül fog kerekedni Bolgrádban a józanság. — Ezt Oroszország beavatkozásának lehet tulajdonítani, mert a pétervári kormány ismételt és határozottan kijelentette a szerb kormánynak, hogy nem hajlandó a sovinszták jogtalan követeléseit támogatni. Az orosz külpolitikának az az álláspontja, hogy még olyan feltétel alatt sem lehet teljesíteni a szerb követelést, ha Szerbia garanciát ad, hogy az adriai kikötőt nem fogja megerősíteni. E részben diplomáciai tárgyalások lesznek, amelyekhez az európai kormányok megayerték az Osztrák-Magyar monarchia beleegyezését. Hogy mennyiben fognak Bécsben számolni Szerbia gazdasági érdekeivel, a legközelebbi napok eldöntik.

Todoitszk: A német hadsereg számára negy-szabású lóvasárlások eszközöltettek az utóbbi napokban.

Csataldzsánál futnak a bolgárok.

(Győzelmek a török hadsereg részén.)

Saját tudósítónktól.

Arad, november 23.

Harc a bolgárokkal.

— Sikeres török támadás. —

Konstantinápoly: Csütörtökön délután a törökök Salivri mellett a flotta támogatásával megtámadták a bolgárok jobbszárnyát, akik kétségbeesett éjjeli támadással a törököket visszaakarták vetni. Az erődök és a hajók tüzelesé egész éjjel folyt és csak reggel 6 órakor szűnt meg. Reggel 6 órakor a törökök egész balszárnyukkal gyalogos támadást intéztek a bolgárok ellen, amely még délelben sem szűnt meg. A törökök elfoglalták a bolgároknak több fontosabb pozícióját. Mindenütt a legnagyobb rend van. Szan Stefanóban barakokat építenek.

Konstantinápoly: A jobbszárnyon még egyre folyik a harc. A törökök múlt vasárnap a bolgároktól tizennyolc ágyút elvettek. A törökök két sáncot szándékosan nem szálltak meg, miután előbb a távolságot pontosan kimérték. A bolgárok három ezreddel és három üteggel megszállták a két sáncot. Muktár basa Konstantinápolyból parancsot kért, vajon a sáncokat megszállja-e és a bolgárokat kikergesse? A nagyvezér azt felelte:

— Nem, jobb lesz, ha a bolgárokat ott hagyjuk.

Ugy látszik tehát, hogy a legfelsőbb haditáncs beleegyezik a főparancsnokság dolgaiba, amiből csak zavar támadhat. Muktár basa vezérkarával előrenyomult és egytől egyig valamennyien megsebesültek. Erre egy török hadosztály ostromtámadást intézett s elvette a bolgárok összes ágyút. Ezóta csak a centrumon folyik ágyuharc. A bolgároknak nincsenek nehéz ágyúk, vagy ha vannak, még nem helyezték akcióba. Részükről az ágyúzás eddig csak tábori ágyúkkal folyt gyalogos hadállások ellen. A törökök balszárnya visszafoglalta Bujukcsékmedzsét, ahol a bolgárok kétezer halottat hagytak hátra. A bolgárokat mi denüzt óriás veszteségekkel verik vissza. A törökök eddig csak korlátozottabb területen kezdték meg az offenzívát s ez az oka annak, hogy eddig nagyobb számú bolgár katonát nem fogtak el.

A bolgárok teljes letörése.

Róma: A bolgár főhadiszállásból érkezett hírek szerint a bolgár hadsereg helyzete kimondhatóan szomorú. A bolgárok óriási erőfeszítéseket tettek, hogy Kirk-kiliaszéig juthassanak és ennek a városnak elfoglalása végett semmi emberáldozatot nem kímélték, azzal azonban nem számoltak, hogy merész előnyomulásuk közvetlenül Konstantinápolyig fogja őket hozni s most ott az utolsó akadály előtt teljesen összetörték. Bulgáriának egész fiatalsága s különösen akadémiai ifjúsága teljesen elpusztult, hadiszser készlete elfogyott, eleségszállítása rendkívül sok nehézséggel jár és járványos betegségek ép úgy pusztítanak az ő hadseregében, mint a törököknél. A bolgárok nem állíthatnak Csataldzsa elé egyebet, mint régi milic katonákat és egyáltalában ki nem képzett ujoncokat. Csataldzsa mögött óriási fresség tárog és még csak a meghódított területeket sem tudják katonailag biztosítani. Mitént Csataldzsa előtt, úgy Drinápoly előtt is hallgatnak a nagy ostromagyuk, mert a bolgároknak egyáltalában semmi hadiszserük sincsen. Legtöbbször szenvedtek a tisztek, a kiket a háború iríázatosan megtizedelt s e miatt a hadvezetőség is nagyon sokat szenved. Szóliában mindezekről a dolgokról még semmit sem tudnak, de rettenetes eseményektől lehet félni, ha a szófiaiak a valóságot meg fogják tudni. Valóságos válság fenyegeti Bulgáriát abban az esetben, ha a törököknek sikerült a rendelkezésre álló kisázsiai csapatokat idejékor a harctérre hozni. A fegyverszünet kesése csak a törököknek vált hasznára, mert a bolgároknak egy hétre van szükségük, hogy egy napra való hadiszert a harctérre szállítsanak. A törökök csak azért huzták a fegyverszüneti tárgyalást, hogy időt nyerjenek. Ha a török hadseregben a támadás szelleme még nem halt ki egészen, akkor a világ a legmeglepőbb fordulatok egyikére lehet el-készülve.

Megfordult a kocka.

Róma. Bukarestből jelentük: A bolgár hadsereg helyzete a lehető legkomolyabb. Az a fátyol, a melyet a bolgár hadvezetőség a dolgok állására borít, most már rövid idő múlva föl fog lebbenni. A bolgárok november 17-ig kilencvenötezer embert veszítettek el. A nemzet egész intelligenciája a csatatereken maradt, vagy kórházakban fekszik s ezenkívül tifusz, kolera és himlő is rettenetesen pusztítja a katonákat. Egyetlen csatában hétszáz nál több főiskolai hallgató esett el. A bolgárok ezután a háború után saját országokban sem lesznek képesek a közigazgatási hivatalokat betölteni és honnan vegyének embereket, hogy az elfoglalt területeken a közigazgatást be rendezzék? A bolgárok nagyon jól tudják, hogy Drinápoly bevétele teljesen lehetetlen és hogy a csataldzsai vonalon sem tudnak győzni. Ellenben a törökök nagyon jól tudják, hogy ha csak néhány napig kibírják, akkor ők fogják a békét diktálni. Ha nyolc nap alatt nem jön létre fegyverszünet, akkor Európát varallan nagy meglepetés várja, mert Törökország győzelmes előnyomulására senki sincs elkészülve, ami pedig most a legvalószínűbb lehetőségek közé tartozik.

Csak csel volt?

London: A Daily Telegraphnak jelentik Konstantinápolyból: a bolgárok az egész vonalon visszahúzódtak Csorlu felé, de ez úgy látszik, hogy csel, aminek az a célja, hogy a török sereget kicsalják védett hadállásából.

Bolgár erőfeszítés

London: Konstantinápolyból táviratozzák: Szalonikiből és a város keleti részén ültött táborból, 30.000 főnyi bolgár sereg indul a Dardanellák felé, hogy ostromolja az ottani erődítményeket és lehetővé tegye a görög hadihajóknak, hogy kioroszakolják az átkelést a Dardanellákon és Konstantinápoly elé jussanak.

Konstantinápoly, november 23. A helyzet a főhadiszálláson változatlan: A bolgárok újból visszavonulnak. A törökök helyzete Drinápolyban is kedvező. A török csapatok élelmezése kitűnő.

A béke ára — egy milliárd frank.

Belgrád: Ha a béke nem jön létre, úgy a szövetséges csapatok Konstantinápolyba bevonulnak és onnan fogják a béke feltételeket diktálni.

Szófia: A békeltárgyalások holnap a két ellenséges csataldzsai vonal közt fognak megkezdődni.

Szófia: Általánosau az a vélemény van elterjedve, hogy már a legközelebbi napokban sikerülni fog a békét létrehozni, miután biztosra veszik, hogy a porta nagyjában hajlandó lesz elfogadni a békefeltételeket.

Belgrád: A Balkán szövetség egy milliárd frank kárpótlást követel Törökországtól, amelyből 350 millió frank Szerbiát illetné meg.

A rendőrtisztek ingben.

— Az aradi, főkapitány rendelete. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Miről lehet megkülönböztetni a rendőrtisztet más közönséges halandótól?

Ez nagyon nehéz kérdés, mert egy jó karban levő rendőrtisztnek van két keze, két lába, orra, szája és szerencsés esetben két szeme. Három csak igen ritkán. Ha párhuzamot vonunk más közönséges halandó és egy rendőrtiszt között, akkor azt látjuk, hogy a közönséges halandók is két lábbal, két kézzel, orral, szájjal, sőt elég szemtelenek, hogy két szemmel jönnék a világra. Hárommal ritkán.

Állapítsuk meg tehát, hogy a közönséges halandók külsőre nagyon hasonlítanak a rendőrtisztviselőkhöz. Lehet, hogy a rendőrtisztek lelkülete differenciáltabb, vagy — s ez is egy szép szó, — integráltabb, lehet, hogy lelki hurjaik jobban rezonálnak, finomabb impulzusra is reagálnak, lehet, hogy széperzékük inkább kifejtett s így több lelki szenzációt élnek át, mint mi, de könyörgöm alásan, ezek, belső, intellektuális dolgok s mint elsődleges, specifikus megkülönböztető jelek nem használhatók.

Miről lehetne tehát megismerni egy rendőrtisztviselőt? Fontos ezt megállapítani, nehogy az ember véletlenül összetévesse őket Orosz L. Máttyással. Hát kérem: a rendőrtisztviselőt, ha az ember találkozik vele az utcán, arról lehet megismerni, hogy úgy néz ki, mintha katonatiszt lenne: az egyik hadnagy, a másik főhadnagy, stb.

E rövid értekezésből is kitetszőleg egy rendőrtisztviselő, ha édes álomra hajtja göndör fejecskéjét, nagyjában — lelki vitáját nem tekintve — úgy néz ki, mint egy közönséges halandó. Annál is inkább, mert ilyenkor letezi a nachkasztilra az arcáról a „rendőrhadnagy” komor ráncát és — az uniformisát.

Igazán nem lehet rossznéven venni senkitől, hogy esetleg ilyenkor netalántán nem konstatalja az első percben, hogy az illető igazi rendőrtisztviselő.

A multkoriban történt, hogy egy jókedvű unitárság kihágott. Ez nem valami bonyodalmas akció, mindössze annyiból áll, hogy az ember elkezd éjszaka hangosan vagy hangosabban diskurálni. Tekintve, hogy ezzel a közcsendet háborítják nyugalomban, hát az ügyeletes rendőrhadnagy elé kerülnek a kihágók.

A jókedvű társaság is a rendőrtisztviselő elé került. Az ügyeletes is háborgatták nyugalomban, mivelhogy épen aludt. A társaság ilyenformán közcsend-háborítással vádolva került a rendőrtisztviselő elé, aki viszont ingben és (hogy is mondjuk csak) gallér nélkül került a társaság elé. A ruházata olyan hófehér volt, mint a lelkülete.

Igy történt, hogy a társaság egyik tagja azon keltelyének adott kifejezést, hogy vajon tényleg rendőrtiszt előtt áll-e?

A kihágó kételyét ugyan annak idején sikerült eloszlatni, de az eset Green Nándor fülébe jutott s miután ott már bent volt, bajos lett volna megint kihozni. De arról is tudomást vett a főkapitány, hogy az ilyenmi nem szórványosan fordul elő, hanem tömegjelenés az, hogy az ügyeletes tisztek rendőri uniformisuk levételése után feküdvén ágyba, fehér kosztümben hallgatják ki az előállítottakat.

A rendőrség uniformisa azonban nem fehér, hanem kék. S miután az ember már a IV. C-ben megtanulta, hogy a rendőrök kékek, az ügyeletes tisztek

fehérsége alkalmas arra, hogy társadalmi állásukra nézve tévedésbe ejtsék a pácienseket. S ezért a főkapitány szigorú rendeletet adott ki:

Az ügyeletes rendőrtisztviselők a jövőben csak egyenruhájukban láthatják el hivatalos teendőiket.

Morál: nem a ruha teszi az embert. Kivéve ha az ember rendőrtiszt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Vasárnap: Délután: *A szép gárdista*, operette. Este *Limonádé ezredes*, operette.
Hétfő: *Berkovits és társa*, operette.
Kedd: *Bál az udvarnál*, operette.
Szerda: *Iglói diákok*, operette.
Csütörtök: *Erős láncok*, vígjáték. Bemutató-előadás.
Péntek: *Erős láncok*, vígjáték.
Szombat: *A svihákok*, operette.
Vasárnap: Délután: *Ábrahám a menyországbán*, operette. Este: *A sárga csikó*, népszimfó.

Keményfi Jenő képei.

Vidékre jövő festőművésznek — kell-e mondani — nagy előny az, ha nem kell bemutatkozni, elmondani képeihez előszókat, hogy ez vagyok, az vagyok, ezt dolgoztam idáig és azt értem el. Keményfi Jenő kiállításánál, amely Weisz Leó szalonjában vasárnap nyílik meg, csakugyan nincs szükség ilyen előszóra. A képek és az új magyar pikúra világában csak kissé járatos embernek jól esengő a művész neve. Hét képe van a Műcsarnok téli tárlatán, valamennyit elismeréssel méltatták a műkritikusok; az sem elfeledett régi esemény, hogy tavaly a Lipótvárosi Kaszinó nagydíját nyerte.

Ezek az emlékek egyszerre megvillannak Keményfi nevére, amellyel az interieur művészete szorosan társuló kapcsolatban áll. Annak a művészi munkásságának, amellyel ezt a nevet kiharcolta, kifestette magának Keményfi Jenő, annak összefoglalását adja aradi kiállítása, közel negyven vászon, beszédes, mindent elmondó színekkel és témákkal.

Ott kezdődik ez a még egyre felfelé lendülő festő-pálya a levegős, mélyen benyúló szobáknál, melyeknek színe, süppedő szőnyegén az ablakon beáradó fény átszűrő hatásai sikkannak végig. A falakról erőteljes tónusok áradnak le és itt is, ott is megcsillan valami ragyogó: egy női ruha selyme, egy rokokó butor fényes lapja, egy művészi óra. A szoba távlatok meglátása, egy egy intim, lebilincselő sarok kiérzése, ez hívja, ez teszi hivattá Keményfit az interieurra. És ma már neve van ebben a genre-ben, keresik, felkínálják neki a legművészibb témákat, amelyekből költői hangulatokat áraszt. Itt van a kiállításon egy kettős szoba: Műteremben Kosztolányi Kann Gyula festőművész — elől vörös falmezőkhöz vezető szőnyeges szoba, hátrább fehérbe és aranyba fürdetett másik. A vörös falról harmónikusán olvad el valami csodás selymes női ruha: egy pamla-gon heverő nő. A terem egyik szögletében bájos keretű női zugolyt ábrázoló interieur. Góthné, aminthogy Góthné érdekes alakja karakterizálja a műtermi hangulatot, amelyen oly megkapóan sikklik be a szoba perspektívája a zongoránál ülő festőkabátos férfi alakjáig. A szobátávlatok, az interieuruk mélysége, a letompított, belső világitási effektusok minden nemes egyszerűsége, finom cizellálása, hajlékony részletezése: ezek Keményfi interieur-művészetének jellemzői. Süppedne a szőnyegek, kiragyo-g a sötét karosszékről egy finoman letett női kéz, hullámos világitó hajkorona, de a részletezés még sem rontja az együttes hatást.

De az interieur művészetében — ebben talán még jobban, még kevesebben — felébred a sza-

bad fény vágya. Egy-egy pasztell beszél arról az időről, amikor ezt kezdte keresni. Künn Leányfalun indul először a plen air-látás tudása felé. Az a leányfalui verandaszékel, amelyet három különböző kidolgozásban is látunk ezen a kiállításon, sokat beszél ezekről a törekvésekről. A zárt interieur világitás bűvésze előbb árnyékokba helyezve, interieur-szerűen oldja meg eszméjét. Azután fehér terítőt takar a veranda asztalára, hogy elevenebben kihozza a szabad világitás minden ragyogását. És végül: rózsaszínű, nem interieur, hanem plenair-rózsaszín terítőt fest, végigszalad a nap és árnyék változatos sárga hullámaiban fürdő házfalon, ahol zöld ablakkerek-tek ragyognak. A probléma meg van oldva. A távlattudás, a színértékek biztos ismerete itt is győz és Keményfi otthon van a szabad, a szét-szórt világitás birodalmában is.

Reggeli című nagy képén harmónikus erővel lép fel az így ujjá lett, új témákhoz érő Keményfi. A finom rajztudás, a vonalak értékelése jut kifejezésre az asztalnál ülő asszonyon (a művész felesége) aki kis fiát, az éves gyermeki komolyságába merültet eteti. A világos abroszon merészen a plenair-látó diadalmas merészségével ugrálnak a lombon átszűrődő fényfoltok és hátul igazi erejével árad új színeket bontva ki a teljes napfény. Ugyanez a fénytónus izgatja a *Kutná* című képen is.

Az ut, a művész utja ezután Svinemündén, a homokos napsütötte, átizzított tengerparton vezet a szabad fény újabb problémáihoz. A *Siesta* meleg fiutestéin és homokján, a *Strandon*, a *Tengerparti homokban*, ahol fehér ruhák, csillogó homokbuckák és fényt nyelődő tenger találkoznak a mindent részreire bontó és épen ezzel forró összehatást elérő nap ragyogásában a jelentős új állomásai Keményfinek és svinemündei képei mind erről az új akarásról beszélnek.

Az *anya* belső hangulatok kifejezésében gazdag nagy képe és a művész *Önarcképe* is gondolatokkal, erővel teljes képek. Talán kissé keveset is mond ez a néhány sor az egyes képekről, de hiszen a cél ezuttal inkább annak az egybekapcsolódó kutató és eredményes pályának elmondása volt, amely a mai Keményfit kiformálta. És ennek a pályának csupa beszédes része, vér-cseppje és gondolatszelete a kiállítás minden egyes képe. (r. e.)

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután *A szép gárdista*, este *Limonádé ezredes* kerül színre.

* A második filharmoniai hangverseny vendége R. Keményfi Gizella budapesti hangversenyesnő lesz, ki még élénk emlékeztetésben van az aradi közönségnek a Szt. Háromság szobor leleplezésének ünnepélyéről, melyen mint a szobor hírneves alkotójának, Róna József szobrásznak neje énekével mindenkit elragadt. Kivétel a zenekar Massenet, Wagner és Mihalovits egy-egy darabját fogja előadni Zellner Sándor karnagy vezetésével. A hangverseny december 15-én, vasárnap este 8 órakor lesz a Fehér Kereszt nagytermében.

* Olasz operaénekesek Aradon. Egy művészi trió járja be mostanában Európát, mindennél nagy sikert aratva. Einricó Marió Alnorista, Icilio Santelli baritonista és Stefi Maten szubrett jelenleg Londonban vendégzerepel, Matten kisasszonnyal, aki a veronai híres taggione tagja. Az aradi színházzal való megállapodásuk szerint nálunk december 3-án lépnek föl. Egy háromnegyedórás tartó, egyfelvonásos olasz operát játszanak el, azonkívül a világirodalom klasszikus remekeiből hangversenyt rendeznek. A részletes műsort a legközelebb teszi közzé a színház.

* Erős láncok. Salten Félix rendkívül szellemes, mulattató vígjáték, amely a budapesti Vigaszínházban e héten érte el az ötvenedik előadást, csütörtökön kerül színre az aradi színpadon. A darab főbb szereplői: Novák Irén, Hoppa Péter, Négrádi Malvin, Szendrői Várnay, Deli, Hajdatska. A vígjátékot Beregi dr. rendezte.

* Duci bácsi az Apollóban. (Szenzációs vasárnapi műsor.) Vasárnap rendkívül érdekes és változatos műsora van az Apolló színháznak. Vigjáték, kacagtató bohózat, hatásos dráma szerepel a műsoron. A közönség viszontlátja régi kedvencét, Duci bácsit, aki szellemesen megkonstruált kacagtató bohózatban fogja megnevetetni a publikumot. A műsor humoros része után egy rendkívül hatásos film, egy regényes, misztikus dráma kerül bemutatásra, amelynél érdekesebb, szenzációsabb film még alig került vetítésre. A vasárnapi műsor sikerült összeállítása bizonyára nagy közönséget vonz az Apollóba.

* Tűz a tengeren. (A legújabb norvég sláger az Urániában.) Az ember azt hiúvá, hogy a nagy filmtermelés elfogyasztott minden témát, kétszerez meglepetéssel látja aztán a szenzációsabb szenzációsabb jelenségeket, amelyek erre a hiedelemre rácsúfolnak. Az Uránia most olyan képet mutat be, mely elbűnít varázsolja a szörnyű véget ért Titanic rémes katasztrófáját. Az égő hajóról menekülő emberek idegizgató élet halál harca a mentőeszközért, a tenger hullámaiban vergődő menekülők képe borzalmas látványt nyújt. Már csak két ember van a hajón. A színész, aki a rémület perceiben heroikusan szórakoztatta a mit sem sejtő utasokat és a kapitány hőselekt leánya, aki szerelmese mellett a végsőig kitart. Magdóbbentő perceket élünk át. Szívszorogva nézzük menekülésüket és a megkönnyebbülés sóhaja hallatszik a nézőtérben, amikor a mentőhajó fedélzetén látjuk a halál jegyeseit. Nagyobb koncepciójú képet még a világhírű norvég filmgyár sem produkált az Uránia új slágerjénél, melyet hétfőn mutatunk be utoljára. 175

* Ma és holnap a címe az Uránia kedden színre kerülő új szenzációjának, a legújabb és legszebb magyar filmek. A főszerepet Ardó Aczél Ilona és Somlazi Artur játsszák.

* Culp Julia világhírű dalénekesnő 1912. december hó 1-én tartandó hangversenyének műsora: 1. Schubert: Der Neugierige, Ungeduld. Pause. Einfersucht und Stolz, Der Müller u. d. Bach, Des Baches Wiegenlied. 2. Schumann: Zu der Freude, Dein Bildnis, Waldesgespräch, Mondnacht, Frühlingnacht. 3. Brahms: Die Mainacht, Minnelied, Das Mädchen Spricht, In Waldeseinsamkeit, Ständchen (Der Mond stelt). Jegyek előre válthatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzőintézetében, Aradon.

* A magyar földrajzi intézet részvénytársasága Világatlasza szerkesztik: Gróf Teleki Pál dr. és Kogutovitz Károly dr. Tartalma 180 térképpoldalon: 95 főterkép, 190 mellékterkép, 130.000 nevet tartalmazó névjegyzék. 120 oldalas gazdagon illusztrált szöveges rész. A térképlapok nagysága 58×45 cm. Előfizetési ára 50 korona. Megrendelhető Kerpel Izsó könyvkereskedésében.

MULATSÁGOK.

(=) A Polgári Jótékony Nőegylet nagyszabásúnak ígérkező baba- és játéktombolájára már az alábbi adományok érkeztek be: Özv. Purgly Lajosné 2 darab jellembaba, 2 darab matróz, 2 darab bábé, 1 piros ruhás baba, 50 darab babát a felsőbb leányiskola növendékei öltöztetnek, Nagy Ákosné 2 plüss baba, 1 perces fiú, 2 mosdó, 1 takaréktűzhely, 1 autó, 1 doboz edény, Nemeth Ernőné 1 tapsoló baba, 1 babakocsi, 2 bohóc, 1 cséplőgép, 1 vasut, N. N. 30 darab baba, szintén a felsőbb leányiskola növendékei vállalták a felöltöztetésüket, Farkas Gitta 4 trombita, 1 mérleg, 1 ágyu, 1 kocsi, 1 kosár, 1 babakocsi, 1 kutya, 1 tűzhely, 1 macska, 1 doboz kockajáték, 1 mosókészlet, Lócs Rezsőné 1 menyasszonybaba, Maros Irma 2 számológép, 1 ágy, 1 email edény, 1 kutya, 1 bárány.

(=) Tea-estély. A Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyűjtőének aradi 450. sz. fiókja a tagok özvegyei és árvái javára kezelt külön alap gyarapítására nov. 24-én este a Fácán-utca 7. sz. alatti „Bécsi”-féle vendéglőben tea-estélyt rendez, melyre egy a tagokat, mint nem tagokat tisztelettel meghívja a rendezőség.

Hadseregünk általános mozgósítása.

(A király aláírta a hadparancsot. — A hetedik hadtest szerepe. — Kormánytilalom a lapoknak.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest—Bécs, november 23.

A lapok napról-napra beszámoltak arról: mely hadtestek ezredeit emelték hadilétszáma és a katonavonatok merre viszik a legénységet. Ha háború lesz, akkor ezek a hírek sokat ronthatnak a hadsereg operációján. Épen ezért ma a kormány súlyos büntetés terhe mellett megtiltotta a lapoknak, hogy a monarchia hadseregének csapatmozdulatairól irjanak. Ezt a rendeletet azért adták ki, mert valószínűleg már holnap elrendelik az általános mozgósítást.

Bécs: A király ma Berchtold gróf külügyminisztert és a Berlinből visszatért Schemua Balázs vezérkari főnököt több óráig tartó különkihallgatáson fogadta.

Bécs: Nagyon megbízható helyeken szerzett információk alapján jelenti bécsi tudósítónk éjjel fél kettőkor, hogy Ő felsége ma délután aláírta az általános mozgósítást elrendelő parancsot. Ez az összes tartalék behívására vonatkozó királyi intézkedés valószínűleg már holnap, vasárnap kerül a Hivatalos Közlönyben a nyilvánosság tudomására.

Ma éjszaka lezárták úgy az északi, mint az államvasutársaság pályaudvarait és a nap folyamán kézbesített, de nem mozgósítási parancs alapján kiadott behívó értelmében a monarchia északi határaitra nagyobb tömegű tartalékos legénység indult el. Ezek mind Galiciába mennek. Tudomásunk szerint eddig összesen nyolc hadtestet emeltek hadilétszáma. Az I., X., XI. galíciai, III. gráci, VIII. és IX. Csehországi, XIII. zágrábi, XV., XVI. bosznia-dalmáciai hadtesteket.

Budapest: Ma óriási izgalmat keltett az a tény, hogy az óbudai kikötőből ma két monitor elindult. Lehetséges, sőt valószínű, hogy csak manőverezési szándékkal, de a mostani háborús készülődések között ez feltűnést keltő esemény, amellyről meg kell emlékeznünk. Egyébként tegnap este hatszáz matróz érkezett Budapestre, a legényeket a monitorokhoz rendelték ki. A monitorok közül négyet új ágyúval szereltek fel és a dunai hadihajók csarnom valamennyien állandóan indulásra készen állanak.

Budapestről jelentik: Az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója Mallinaries Rezső regatta-kapitány-nal, a dunai monitorok parancsnokával beszélgetést folytatott és a parancsnok a következőket mondotta:

— Tudom, hogy Pólából tengerészkatona érkeztek Budapestre, ezek azonban nem a mozgósítás céljából jöttek ide, hanem egyszerűen azért, mert ezekre a téli hajódozások jókarban tartása és a többi előmunkálatok előkészítése szempontjából az szükség. Ezenkívül az itteni legénység egy része most szabadságra megy és ezeknek pótlása is szükségessé vált. A monitorok egyelőre nem mozdulnak Óbudáról. Erre nézve még semmi üzenet nem érkezett hozzánk, ellenben két patrullaszád és pedig a D. és Z. jelzésű naszádok igenis lemennek az Aldunára, Pancsovára, ahol felváltják az ott állomásozó M. és E. jelzésű naszádokat, amelyek visszatérnek Budapestre az Óbudai kikötőbe, ahol a szükséges

javításokat fogják rajtuk elvégezni. Szóval mozgósításról, a monitorok berendeléséről szó sincs, csupán az évenként megismétlődő mozdulatáról és a legénység megismétlődő kicseréléséről van szó. Ezt a nagyközönség megnyugtatója érdekében szükséges volt kijelentem. A két naszád ma délután 12 óra 10 perckor elindult az Aldunára. A két mélyen járó naszád indulását nagyközönség nézte végig.

Budapestről jelentik: A hadügyi kormányzat több hadtestnek, az 11., 12., 13., 15., 16. nak teljes létszáma való felemelését elrendelte. Politikai körökben autentikus helyről származó információ alapján híre terjedt, hogy úgy Olaszország, mint Ausztria Magyarország hadi flottáját mozgósítani fogják. Egy zágrábi távirat arról szól, hogy a zágrábi és temesvári hadtesteknek hazabocsátott harmadik osztályu tartalékosait újra behívják.

Budapestről jelentik: A hivatalos lap holnap száma közölni fogja a mozgósítási hírek közzétételére vonatkozó rendeletet a következőképpen: A magyar királyi minisztériumnak 1912. évi 6966/ME rendelete a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalmáról fennálló rendelet tárgyában. A magyar királyi minisztérium figyelemztet mindenkit, hogy a katonai intézkedések hírlapi közzétételének tilalma tárgyában az 1909. évi március hó 20-án 875/909 M. E. szám alatti rendelet most is hatályban van és szövege a következő: minthogy a katonai intézkedésekről egyes hírlapok oly cikkeket közöltek, amelyek a mellett, hogy a lakosságot indokolatlanul nyugtalanítják, a véderő elhelyezése és mozdulatairól is tájékoztatást nyújtanak. A magyar királyi minisztérium a fegyveres erő állásáról, mozdulatairól, erejéről és működéséről, az erődök és erősítvények állapotáról, úgy szintén a fegyverek, hadiszerek és szerelvények minőségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, minőségéről és mennyiségéről, vagy szállításáról szóló hírlapi közléseket ezennel megtiltja. Az ily tartalmú közleményeknek sajtó útján való közzétételét az 1878. évi V. törvénycikk 456 paragrafus 5. éviig terjedhető államfogházzal és 4000 forintig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja. Ez a tilalom a kormány által nyilvánosságra hozott tudósításokra, hírlapi közlésekre nem terjed ki.

Budapest, 1912. évi november 23.

Lukács s. k.

VIDÉK.

Jegyzők drágasági pótléka Világoson. Példaként követendő közgyűlést tartott a hó 18-án Világos község képviselő testülete; a drága megélhetési viszonyokra való tekintettel a községi jegyzőknek és alkalmazotaknak fizetési pótlékot szavazott meg egyhangulag. Stéger Vendel főjegyző előterjesztésére, Székula Akszent nagybirtokos ajánlatára a két községi jegyzőnek évi 400—400 koronát. Az I. sz. aljegyzőnek 1400 ról 1600-ra, a II. sz. aljegyzőnek 1200 ról 1500-ra, a III. sz. aljegyzőnek 1000 ról 1400-ra, az I. sz. irnoknak 1200 ról 1400-ra, a II. sz. irnoknak 1000 ról 1200-ra, a végrehajtónak 1000 ról 1200-ra emelte fizetését drágasági pótlék címén. Ezenfelül az új adómunkálatok szaporulata folytán még egy irnok végrehajtó állást szervezett 1200 korona fizetéssel. Említésre méltó, hogy a közgyűlésen csupán román nemzetiségű képviselő test. tag volt jelen, kiknek intelligenciájára vall, hogy önértéküket félre téve, át érezték a szociális közszükségletet.

Néhány percig Saharetnél.

(Amikor az „Aranykalitka” készült. — Az új mozicsillagnál.)

— Berlini munkatársunktól. —

Berlin, nov. 22.

A kinematográf-színházak nagyszerű erejét abban látom a legvilágosabban demonstrálva, hogy utóbbi időben a színpadok legnagyobb stárjait viszik a vetítőgép elé. A film-gyárak valóságos versengést folytatnak: angazsálni s lehetőleg hosszabb időre lekötni a színjátszás ama fenomenjeit, akik a művészet e legújabb dimenzióira is alkalmasak.

E legnagyobb stárok közül való a világhíres ausztriai táncosnő: Clarissa Saharet. Ez a gyönyörű asszony-szépség, aki valamikor Lenbachot is extázisba kergette — hetek óta gyermekies kerek arcával s nagy, nevetésre ívelt szemével egész Berlin reklám-oszlopairól lekacérkodik a szőke város-renetegre. S a nevető asszony-arc alatt pár sornyi írás: a nagy Saharet nyolc kinematográf-drámában látható lesz!

Az első filmet a berlini Messter-cég már világnak is küldte: Aranykalitka a címe s Saharet egy táncosnőt játszik rajta.

Nyáron — forró júniusban — a hamburgi Hansa-Theaterben volt először szerencsém Saharet Clarissához: egy variété-számban lépett föl, melynek ez volt a címe: „Saharet im Kinó, s hol színpadon, hol a vásznon láttam. Igen eredeti és érdekes produkció volt. A legérdekesebb azonban az volt a dologban — Saharet szempontjából, — hogy ezért a 30 percnél nem hosszabb szereplésért 45 ezer márka havi gázsit kapott. Ez a szkecs volt Saharet első szereplése a filmen s innen datálódik a Messter-cég ötlete: a nagyszerű s exotikus táncosnőt továbbra is a mozi rézére lekötöni.

Minden áron beszélni vágyódtam pár szót Saharettel. Súlyos ügy volt, de bizony Hamburgból addig el nem mozdultam. Az eredmény: mindössze pár szót válthattam vele, melyeket azonban nem találtam megjegyzésre elég értékesnek. De Saharet — ugyálszik megéreztte, hogy ennyivel újságíró nem érheti be — megígérte, hogy júniusban — mikor is Berlinben játszani fog — „szívesen lát.”

El is mentem akkoriban a Messter-cég atelierjébe, mely kívül fekszik Berlin szélén s az irodában valóságos díszterációt kellett tartanom, míg fő jutottam a színpadig. Ugyanis ezek a film gyárak igen titokzatosan operálnak, nehogy valaki ellopjon tőlük egy ötletet, trükköt. Föl kellett mutatnom Saharet meginvitáló sorait s így eljutottam a harmadik emeletig, mely nem más, mint egy csupa üveggel betakart nagy padlás-terem.

Akárcsak a fotografusnál: itt is túllüg-gönyök tompítják le a fényt s a világosságot. Nagy sürgés-forgás találtam; épen egy nagy jelenetet vettek fel. Nagy háromszögben áll az interieur s én azonnal megsejtettem: ami e háromszögbe esik az bejut a filmre. Közelebb mentem, hogy végiglássam az egészet, mert — nem tagadom — szörnyen égették eddig is a fantáziámat: a mozi kullisztatitkai. Egy kis zöld chaise-longue-on telepedtem le. A film-rendező még javított, csiszolgotott itt-ott valamit, beállította az alakokat, hogy mennél jobban beilleszkedjenek a helyzetbe, majd forogni s berregni kezdett az apparátus forgatásuja, pár perc, a kép kész, az alakok félreugrának — Saharet pedig szinte tánclepcsében mellém libben. Szó nélkül kezét nyújt, leül s mélyen lélegzetet vesz, mellyel azt árulja el, hogy irtó-zatosan fáradt, ne szóljak, hagyjam félpercig magához térni.

Túrta, hogy végignézzem, végigcsodáljam. Különösnek tetszett bennem egy pillanatig, hogy ez a finom és törekény asszony ily nagy fáradságra szánja magát az óriási hőségben. Mert a nap tikkasztóan szítál keresztül a túllüg-gönyökön keresztül is. A fényes gázsí! — gondoltam s nem is tévedtem, mert közben közeledett a managerje s Saharet mosolyogva kérdezte tőle: — where is my money? s el is tűnt egy pillanatra, hogy egy kis szőke csekkel az ujjai között térjen vissza hozzám, másik kezében pedig egy kis pohárka csitromos li-

monádét tartogat, melyből aprókat szürcsölget beszéd közben.

— Bizony, alaposan kifáraszt egy ilyen jelenet. Nem is képzeli — mondotta —, mennyivel fárasztóbb a gép előtt játszani, mint a színpadon. De ez igazán nem veszi el a kedvet semmitől. Szinte egy kis csitri lány ambíciói égnek bennem s tessék elhinni: filmre játszani nagyszerű élvezet. Gondolja csak el: egy esten százfelé fellépni s a legizgatóbb — magam is ott ülhetek a publikum soraiban s nem kell drukkolnom, hogy a következő percben esetleg felsülök...

— Aztán pedig — mondotta a gyűrű között lobogó szőke csekkre meredve — bevalom: a gázi se kutya... nem pénz-éhség... dehogy is! Van egy édes kis lánykám... tizenöt éves... annyi bizony, akár elhiszi, akár nem. Zárdában tanul s az ő kedvéért rakosgatom össze a szép kis pénzeket. A napokban el is utazom hozzá Brightonba...

Csöngeltek; megszakították különösen meleg tónusát, melyet akár holnapig elhallgatnék.

Szaharet felém nyújtotta az ujjait — száz-
ezrek ragyogtak gyűrűk alakjában az ujjakon — pár szóval megköszönte a látogatást. Én pedig a kedvességét, hogy fogadott s egy másodperc múlva lila selyem ruhájában el is libben mellőlem a nagyszerű diva. Belevagyult a színes tumultus közé s már csak nagy szemelt láttam itt-ott keresztül ragyogni a tömegben.

Brázay Emil.

HIREK.

Ferenc Ferdinánd

viisszatért Berlinből.

— A trónörökös vadászata. —

Tájékoztató tudósítás.

Berlin, november 23.

Springee: Pompás időben ma kezdődött az udvari vadászat és reggel 9 órakor Vilmos császár és Ferenc Ferdinánd főherceg autón a vadász-kastélyból Hallermundskopfba mentek, ahol megkezdődött a vaddisznóvadászat. A magas vendégeket a császári vadász-üdözlési jellel fogadták s azután a vadászatban résztvevők helyeikre mentek. Háromnegyed 10 órakor adták meg a kürtjelt a vadászat megkezdésére. A császár tette az első lövést. Nagy vadászzerencséje volt: 26 kocát lőtt. Ferdinánd trónörökös, akinek a helye a császár től jobbra volt, 49 darab kocát terített le. Amikor a vadászatot lefújták, 11 óra előtt, a császár két hálóba került vaddisznót elfogott. Reggeli után újra automobilba ültek és Hellerbruckba mentek, ahol dämvadra vadásztak.

A második vadászat után, amely fél egyig tartott, a vadásztársaság két óra tele visszatért a Springeei kastélyba. Azután megtekintették a leterített vadakat. A császár 44 darabot lőtt le, köztük egy altai szarvast, Ferenc Ferdinánd pedig 96 darab vadat, köztük szintén egy altai szarvast. Délután a magas vendégek elindultak a kaiserlichei állomásra, ahonnan császári különvonaton utaztak tovább Wildparkba.

Berlinből jelentik: A császár Ferenc Ferdinánd trónörökös kíséretében este 9 órakor jelent meg a császári vadászterületen lévő Wildpark állomáson, ahol Szögyény-Marich berlini osztrák-magyar nagykövet várakozott rájuk. A főherceg a bécsi udvari különvonatra szállt Szögyény-Marich nagykövettel együtt. A nagykövet egész Berlinig elkísérte a trónörökös, aki beható tanácskozást folytatott vele. Ferenc Ferdinánd Berlinből az udvari vonaton tovább utazott Bécsbe.

Nagy lopás

egy aradi vaskereskedésben.

— Az Aradi Vasipari r.-t. tolvajai. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

Az aradi rendőrség ma este előzetes letartóztatásba helyezett egy tizenhatesztendő fiút, aki a saját vallomása szerint igen hosszú idő óta érzékeny kárt okozott főnökének, Pöhm János Szabadság-téri vaskereskedőnek azért, hogy egy aradi kovácsmesterrel egyetértve az üzletből nagy

értékű árut ellopott és potom pénzen adta el a mesternek. Ezzel egyidejűleg megtudta a rendőrség azt is, hogy az Aradi Vasipari részvénytársaság telepéről származó nyers vasat is vásárolt ugyanez az iparos és ezt is olyan személyek közvetítették hozzá, akik tiltott uton juthattak csak az anyaghoz.

A részvénytársaság nevében Gedeon János igazgató jelent meg a rendőrségnek és elmondta, hogy már évek óta tapasztalja a nyersanyag lopkodását, de nem tudja a tolvajt kinyomozni. Egy volt alkalmazója, aki most egy aradi kovácsműhelyben dolgozik, figyelmeztette arra, hogy a jelenlegi gazdájának raktárában látott a Vasipartól származó nyersarut és valószínű, hogy nem igaz uton jutott hozzá. Ugyanakkor megjelent a rendőrségen Pöhm János vaskereskedő is, aki tanulója ellen tett feljelentést, mert ugyanazon személy, aki Gedeont nyomra vezette, neki is tudtára adta, hogy az üzletéből származó patkórudak, tengelyek, csavarok, szegek kerülnek a kovácsműhelybe még pedig a mester utasítására hozzák, annak inasai, akik viszont az ő tanulójától kapják miután ez a raktárból ellopja az említett árukat.

Green Nándor főkapitány nyomban elrendelte a házkutatást a kovácsmesternél, akinek raktárában és műhelyében találtak bűnjelkeket. Őt magát felidézték a rendőrségre és itt bevallotta, hogy körülbelül egy éve vezár már Pöhm tanulójától lopott árut és ezért adott neki öt-tíz koronát, beismerte azt is, hogy évekig vásárolt olyan nyers vasat, melyről tudta, hogy a Vasipari telepről való. Vette pedig egy aradi szállító kocsisaitól, a kik abban az udvarban laknak, ahol az ő műhelye van és akik a gyárban nekik elszállításra átadott teherrakományt állandóan megdézsmáltak és eladtak. Állítása szerint masok is vásároltak a vasat.

A részvénytársaság igazgatójának bealése szerint a tolvajok által okozott kár sok ezer korona, de pontos számot még megjelölni nem lehet. Pöhm kára is igen nagy összegre rug.

A nyomozás abban az irányban folytatódik, hogy kik vásároltak a lopott áruból. Holnap a kocsisokat hallgatják ki.

— Uj v. b. t. t. Budapestről jelentik: A király Nagy Ferencet valószínűs belső titkos tanácsossá nevezte ki. Nagy nyugalmazott államtitkar, országgyűlési képviselő. A delegációban a külügyi költségvetés előadója volt.

— Főispáni kinevezések. Budapestről jelentik: Több főispán kinevezéséről beszélnek politikai körökben. Győr főispánjává Hlatki-Schlachter Lajos országgyűlési képviselőt, Marostorda megye és Marosvásárhely főispánjává Bernádi Béla polgármestert, Udvarhely főispánjává Haller Józsefet Szeged főispánjává Sztojka Kálmán nagylaki főszolgabírókat nevezik ki.

— Kanonok az eleki plébános. Budapestről jelentik: A király a csanádi káptalanban a fokozatos előléptetés folytán megüresedett egyik kanonokságra Kram János, Maroson tuli főesperest, eleki plébánost nevezte ki.

— Nyugalmazott tábornok. Budapestről jelentik: A király Klobucsár Rukavina Győző tábornagynak saját kérelmére nyugdíjállományba való helyezését elrendelte s egyben megparancsolta, hogy neki ez alkalommal a legfelsőbb hatalom megelégedésének kifejezése tudtul adassék.

— A Katolikus Cselédotthon háza. Az Aradi Katolikus Háziaszonyok Szövetsége tudvalevően a Karolyi Gyula utcában Katolikus Cselédotthont létesített, amelyet tavaly szentelt föl Glattfelder püspök. A Cselédotthon házat most eladta az egyesület. Értesülésünk szerint az a ház kicsinek bizonyult és azért adták el, de alkalmasint nagyobb épületet szereznek az „Otthon” számára.

— Ásatás a vértanu emlékoszlop alatt. Az aradi vértanuk hamvait felkutató-bizottság vezetősége utolsó kísérletet tesz arra, hogy az ugynevezett vesztőhelyen feltalálja a csontjait azoknak az aradi vértanuknak, akiket bitóán végezték ki. Az már ismeretes, hogy a varsancok között Schweidel József és Kiss Ernő maradványait felkutatták, azonban a csontokat a kedvezőtlen talajviszonyok miatt csak tavasszal emelhetik ki. A vesztőhelyen, ahol a kilenc vértanút felakasztották, már csak kis terület található, amelyet a két év óta tartó kutatás nem bolygatott meg. Ez az a néhány négyzetméter terület, amelyen a kivégzést jelző magas emlékkő áll. A környékén hiába ásattak eddig, nyomára nem bukkantak a vértanuknak. Néhány nappal ezelőtt az obeliszk alatt kezdték meg az ásást és az emlékkő jobb oldalán több mint két méternyi mélységre hatoltak, de emberi maradványokat nem találtak. Hét-főn, vagy kedden az emlékoszlop bal oldalán, mely a vár felől van, kezdik meg a kutatást. Ha itt sem találják meg a vértanuk hamvait, akkor kétségtelen, hogy a kivégzésnél segédkező hódolrok valahol elrejtették a holttesteket és így nem is remélhető, hogy azokat megtalálják.

— Európai jóslat 1913-ra. Madame Thébes, a világhírű parisi jósnő, akinek 1912. évre adott jóslata is a legpontosabban bevált, tegnap közzétette a jövő esztendőre adott próféciját, amely borzalmas perspektívát ad az 1913 ik évre.

— A tűzvész nagy pusztításokat okoz majd Párisban, — mondja a jósnő. — Egy híres sportférfiúra tragikus sors vár; óvakodjék a fegyverektől! — Két híres asszony egyidejű öngyilkossága nagy feltűnést fog kelteni. Gyermekek férfias bátorságot fognak tanusítani asszonyok retentő katasztrófája alkalmával...

Az sem valami megnyugtató, amit mme de Thébes a külföldi országok számára jósol:

— Olaszország új királyt kap — talán; de hogy új pápa lesz, az bizonyos! Ket nagyhatalom közt viszály fog kitörni: Németország vakmerő játékokat üz; de fel a háborútól. Nagybritanniában az asszonyok emelik trónra azt a fiatal herceget, aki eddig sokat sirt. Oroszország egészen föléled és Lengyelország ismét szabad lesz! Bulgária sorsa még bizonytalan...

— Gyermekekrablás. Budán, a Fő-utca 23. számú házban lakik dr. Salacz Aladarné kicsi, három éves Tibor fiával. Ezért a kis fiuért már sok baja volt a fiatal, szép asszonynak. Férje, akitől különváltan él, mindenáron magához akarja venni a kis fiut, bár a bíróság úgy ítélkezett, hogy 7 éves koráig az anyjánál marad. Tegnap a kis Tibor egy Nagy Imre nevű színésszel sétált a csendes, budai Döbrentei téren. Hirtelen egy autó állott ekkor előttük meg, Salacz Aladar szarvasi ügyvéd és több más férfi ugrott ki az autóból és a kis fiu felé szaladtak. A színész felismerte Salaczot és lármát csapott. Emberek jöttek, majd egy rendőr is előkerült, aki visszavette a kis fiut. Ma reggel dr. Salacz Aladarné a rendőrségen feljelentette gyermekekrablásért a férjét és Moni Albert magán detektívet, aki segédkezett a kis fiának elrablásában.

— Házasság. Perovic Radoszlav hadnagy ma házasságot kötött Aradon felsőteszéri Hofbauer Elmával, Hofbauer Alajos volt aradmegyei főszámvevő bájos leányával.

— Befejezett sztrájk. Tegnap tört ki az aradi üzleivelézősegi palota építkezésénél a kőművesek között a sztrájk bérkövetés miatt. Ma azonban már véget is ért a munkabeszüntetés. Steiner József építész ugyanis kijelentette munkásainak, hogy negyvenhetet értemennek tart a bérérmelésre és ennek a negyvenhatnak meg is adja azt a javítást, amit kérnek. A negyvenhat munkás erre azonnal munkába állt és a többiek helyett pedig új munkásokat vesz fel az építész.

— **Eltiltott magyar mise.** Makóról jelentik, hogy a makói görög katolikus egyház hívei, akik hazafias érzelműről ismeretesek, nagy meglepetéssel értesültek a bécsi nunciátusnak a lelkiismereti szabadságot guzsha kötő rendeletéről, mely eltiltja a magyarnyelvű misézést. Az egyház magyar érzelmű plébánosa, Boros János összehívta gyűlésre a presbitériumot és előterjesztette a sérelmes rendeletet, melyet a presbitérium saajjalattal vett tudomásul. De a tagok a gyűlésről azzal az elhatározással távoztak, hogy a templomban más nyelvet, mint a magyart, nem engednek használni. A holnapi istentisztelet elé, amelyen a rendelet értelmében román és szláv nyelven lesznek kénytelenek misézni, nagy érdeklődéssel tekintenek a tüntető emberek.

— **Temetés.** Váradi Török Gábor földbírókóst, Aradvármegye törvényhatósági bizottsági tagját, aki 36 éves korában Abbáziában elhunyt, Aradon, november 25-én d. e. 10 órakor fogják a felső temető halottas csarnokából a róm. kath. egyház szertartásai szerint eltemetni. — **Stengl Dezső** 40 éves aradi magánzó, e hó 23-án reggel, hosszú és kínos betegsége után meghalt. E hó 24-én, vasárnap délután 3 órakor a helybeli izraelita halottasházból temetik.

— **Állandó mozi Világoson.** A piac-téren épített mozgófénykép színház munkálatai oly előre haladtak, hogy az előadások még ez év karácsonyán megkezdődnek Világoson.

— **Segítség a pankotai cigányiskolának.** A pankotai állami cigányiskola negyedik éve áll fenn. Nehéz küzdelmek közepett is sikerült az iskolát évről-évre életképesse tenni. Legnagyobb akadály a gyermekek ruhátlan-sága szolgált. A nemeslelkű közönség kegyes támogatása folytán azonban mindeddig biztosíthatuk a szegény, elhagyatott gyermekek felruházását. Ez alkalommal is kérelemmel fordulunk a jóságú emberbarátokhoz, hogy pénz, vagy ruhaadományaikkal kegyeskedjenek segítségünkre jönni. A szíves adakozóknak előre is halás köszönetét fejezi ki az iskola Igazgatósága.

— **Belgrádban agyonlőtt magyar alattvaló?** A Temesvári Hírlap írja: Belgrádból jelentik nekünk, hogy ott néhány nap előtt rövid hadbíróági tárgyalás után agyonlőtték Róth Jakab pancsovai biztosítási ügynököt, mert állítólag kémkedett az osztrák magyar monarchia részére. Hogy kémkedett-e valóban Róth, az fölülbb kétséges, tény az, hogy agyonlőtték.

— **A nyomorgó könyvelőnek** újabban N. N. Arad, 2 ko onat küldött. F. hó 20-án kimutattunk 1105 korona 10 fillért, ehhez hozzá a mai 2 korona, összes gyűjtésünk 1207 korona 10 fillér.

— **Neumann M. uri szabó cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiu- és leánykaruha telepe** Arad. Elismert legjobb minőségű áruk. Külön osztály mértékszerűen megrendelésekre. 5111

— **A szegény beteg gyermekekért.** Az Augusztus gyermekszanatórium kérésére a tanács ma évi 50 korona segélyt szavazott meg, amelyet mindaddig fizet város, míg a szanatórium létezik. Ennek alapján a város két ingyen helyet követel aradi szegény gyermekek részére.

— **Birtokcsere.** Az elmúlt napokban Aradon a következő birtokváltozások történtek: Katolikus Háziaszszonyok Országos Szövetsége eladja az aradi gróf Károlyi Gyula utca 4. sz. házat 13 000 koronáért Bodovits Sándor és nejének. — Orosz Lajos Mátyás és neje eladják az aradi Sarkad Part utca 4. sz. házat 7000 koronáért Vasvári Vendel és nejének.

— **Modern ékszerek, műtővös tárgyak** nász, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányú órák szolid árban beszerezhetőek Igaz Sándor elsőrangú ékszerésznél Arad, Andrássy-tér, Minozita-palota. Telefon 321.

— **Japán dísz tárgyak** lakkaszták, kávé és tea-készletek Kotányi János paprika lerak-tában Robitzek Józsefnél József főherceg-ut 3.

— **Adományok.** A nők otthonához újabban a következők voltak szívesek hozzájárulni: Oravecz Miklósné 20 koronát, Kintzig Gézné 2 nagy kést, 1 nagy villát, 1 üveg marmeladet, 1 doboz theát, Zimmerman Ignácné 1 kenyér-kosarat, Maresch Gyula 3 nagy ládát, N. N. 6 üveg befőttet, egy gyorsforralót, Steinitzer Józsefné urnó 1 ruhára és 1 bluzra valót és fél méter himzést, Szathmáry Mihályné urnó két porcellán gyümölcstálat, 6 csemege-tányért, 3 tácakendőt, 2 vágódeszkát, 1 kancsót, 1 thea-tartót, Ábray Gizella urnó két képet, dr. Priegl Istvánné urnó 12 poharat, 6 kis tányért, Grallert N. egy órát. Fogadják halás köszönetét az elnökségnek.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 23-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: **Született:** Moza György csendőrmesternek Gyula nevű fia. Halmos József v. tisztviselőnek Ilona nevű leánya. Szabadai György napszámosnak Erzsébet nevű leánya. Folger Gáspár borbélymesternek Borbála nevű leánya. Tóth János fékezőnek János nevű fia. **Meghalt:** Schamberger László 66 éves napszámos. Barkács Imre 28 éves pályáőr. Fränkel Ignác 69 éves vendéglős, Farkas György 68 éves volt méz-száros. **Házasságok kötött:** Czene András fékező Szűcs Etelkával. Mosolygó József áll. tanító Müller Máriával.

— **Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét az Asztalos Sándor-utcai Cipkeáruháznak** mai számunkban közzétett meglepően érdekes hirdetésére.

— **Fejlődés.** A Fischer áruház karácsonyi tárlata lesz az idei szezon nagy eseménye. Az áruház nagyszerűen új köntösben jelenik meg a közönség előtt. Kibővült, a réginél kétszeresére nagyobb lett. Egy beláthatatlan hosszú, fényes terem az egész. Gyönyörű rend, áttekinthetőség, izlés uralkodik mindenütt. Nem igaz, hogy a vidéki kereskedelem gyermek korát éli. Nem igaz, hogy a vidéki kereskedelem a fővárosi kereskedelem gyámsága alatt áll, annak többé kevésbé szolgáló utánpótlása. A Fischer tárlat eredeti, önálló, semmihez sem hasonlít. Új irányt jelent abban, hogy egy tömeglátogatásra berendezett, nagy anyagi tárlat miként lesz áttekinthetővé, egységben és részleteiben egyformán lebilincselővé és praktikusá. A Szabadság-téri Fischer áruház igazi esemény. Arad városa fejlődésének jelentékeny és figyelemre méltó mozzanata. 1481

— **Karácsonyi fényképsorozatok.** Nagy Géza fotográfus, karácsonyig bezárólag, hetenként, új sorozatban mutatja be a nagyközönségnek műtermében készült művészi fényképeket. Az első sorozatot a mai nappal állítja ki az utcái részen lévő portáléjában. A művészi képek megtekintésére felhívjuk a nagyközönség figyelmét.

— **A hazai gyárosok és a magyar nyomdaipar.** Hazai iparunk meg most is gyakran van kitéve mellőzésnek olyanok részéről is, akiknek pedig, azonkívül, hogy kötelességük a hazai ipar pártolása, érdekük is volna az és semmivel sem indokolható, hogy külföldi ipari termékeket használnak. Legutóbb a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetségének vezetősége intézet átiratot ez ügyben a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez, amelyben szövateszi azt az érthetetlen eljárást, hogy egyes gyártelepek nyomtatvány-szükségletüket külföldről szerzik be. Ez átirattal a Gyáriparosok Szövetségének hivatalos lapja hosszasan foglalkozik és a többi közt a következőket mondja: „A magyar nyomdaipar fejlettsége és versenyképessége mellett szinte érthetetlennek látszik a magyar iparnak e téren való mellőzése és még ha csak egyes szórványos esetekről is lenne szó, teljesen jogosult a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetségének felszólalása ez anomália ellen. Ez alkalomból minden esetre a magunk részéről is arra kell kérnünk a magyar gyárosokat és különösen Szövetségünk tagjait, hogy nyomtatvány-szükségletüket a jövőben a magyar ipar révén fedezni szíveskedjenek”.

— **Brüll Nővérek** francia és angol divattermük Batthyány-utca 17. szám alatt megnyitott. Elsőrangú izlés és szabás. 7877

— **Uri nőgyógyózséget** értesítem, hogy női divattermemet Rákóczi utca 7. sz. alá helyeztem, ahol módomban áll tisztelt megrendelőim igényeit minden feunakadás nélkül leggyorsabban kielégíteni. Tisztelettel Huppert Henrik női szabó. 7450

— **A polgári jótékony nőegylet,** baba és játék tombolát rendez december 8-án, amely előreláthatólag jól fog sikerülni. Mint a múlt években, az idén is nagy ambícióval fáradozik a rendezőség a siker érdekében. Az egyesület már vett a napokban, nagyobb mennyiségű babát és játékot Fischer Simon Nagyaruházában. A babákat Svábi Pálné urnó szíveségéből, a felső leányiskola növendékei fogják izlésesen és ügyesen felöltöztetni. A tombola tárgyak elrendezését, az idén is Fischer Simon, a Nagyaruház tulajdonosa vállalta el. A Fischer Áruház fényes játék és baba kiállításán lévő tárgyakat, a jótékony cél érdekében, ugyyszólván gyári árban bocsájtja a t. vevő közönség rendelkezésére.

— **Az orvosi könyvekben felsorolt 1500 betegség** közül dr. Paulson szerint majd mind a természet törvényeinek megsértéséből erednek és ezek között első helyen áll a helytelen táplálkozás. Az emésztőképeség ezáltal annyira gyöngül, hogy megakadályozza az anyagcserét és így a legkülönbözőbb és legkonokabb betegségek állhatnak elő. Ily állapotban mindenneke előtt szükséges, hogy a gyomor szabályozásáról, étvágyról és meg erősödéséről gondoskodjunk. Ezen célra előnyösen bevált preparátum dr. Rosa gyomorbalzsama. Fragner B. cs. és kir. udv. száll. prágai gyógy-szertárában kapható.

— **Iparosok figyelmébe.** Végre sikerült megoldani, hogy nemcsak az állami hivatalnokok jövője legyen biztosítva, hanem az iparosok is legyenek nyugdíjképes emberek. Az aradi ipartestület e célból az összes bel- és külföldi nyugdíjintézményekhez fordult ismerető könyvecskéért, melyeket összehasonlítva, a Magyar Élet- és Járadék Biztosító Intézetnek nyugdíjfelteletét a legjobb és legolcsóbbnak találta, miért is felkérjük az iparos urakat, saját érdekükben iratkozzanak be e nyugdíjintézménybe. Bővebb felvilágosítással, valamint alapszabályllyal szívesen szolgál az aradi ipartestület, valamint a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet aradi vezérigazgatója Hunyadi-utca 1. szám. Ezen nyugdíjbiztosítást bárki is igénybe veheti. 7593

— **Ujonnán átalakított és megnagyobbított ékszerüzletemet** ajánlom a nagyközönség szíves figyelmébe, hol elsőrendű ékszerek nagy választékon legelőnyösebben kaphatók. Ékszerkészítéseket és javításokat legszakszerűbben elvállalok. Waldmann I. Szabadság-tér 15. 5761

— **Smyrna munkák** a legjobb anyagból, három kivitelben, eredeti stílszerű mintákon. Női kézimunka különlegességek, a legcélsebb és legjobb kivitelben. Himző anyagok és kellekék, rövidárak, harisnyák, keztyűk, szallagok, csipkék csak a legjobb minőségekben. Scherhag H. és fia cégnél, Hermann-palota, Telefon 941.

— **Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget,** hogy bevásárlási utamból megjöttek és magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell újdonságokat. Uzenem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó áram mellett senki sem versenyezhet velem. Grünblatt Antonia női kalap divatterme Szabadság-tér 11. 1756

— **5 perc alatt megszüntet** mindenféle főfájást egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszer-tárában Arad, Boros Béni-tér. 7031

— **Arad látványossága.** Már néhány nap előtt felkeltette a korzón sétálók figyelmét azon körülmény, hogy az uriközönség körében ugy helyben, mint az egész vidéken előnyösen ismert Grallert I. és Fia Andrássy-téri régi ékszerész cég, modern és izléses stílusú portálé és kirakat berendezésével új köntöst öltött, melynek ügyes tervezéséért és valóban kitűnően sikerült kiviteléért Czeiler és Szathmáry asztalos-áru gyárat méltán megilleti a dicséret. A már 1867 évben alapított óra, ezüst és ékszerész cégüzlete a legelőzékenyebb és legmértányosabb kereskedelmi szellemben vezetődik, úgy hogy széleskörű és egyben előkelő vevőkörének teljes bizalmát a legjobban kiérdemelte. Ujonnán és dusan felszerelt kirakatai sok ezer korona értékű tárgyaival látványosság számba megyen, és azért a szolidnak tudott céget csak a legmelegebben ajánlhatjuk olvasóink szíves figyelmébe.

— **Papírfeldolgozó vállalat Inguss I. és Fia** Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagybani kalap-, csomagoló-, koszu- és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— **A világhírű Tetra** hygienikus csecsemő és gyermek kelengye főraktár **Scherhag H. és Fia** cégnél — Hermann Palota. Gyári árak. Telefon 941. 5101

— **Üzlet áthelyezés miatt rendkívüli le szállított árak** Hegedüs Gyula cégnél Arad, Andrassy-tér 15.

— **Olvasó közönségünk b. figyelmét felhívjuk Fischer Mór üveg és lámpaárucégnek mai hirdetésére.**

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-betok.** Telefon 816.

TARKASÁGOK.

(A kitűnő fogász.) Egy aradmegyei foghúzó borbélynál történt.

— Ne féljen András, semmit, kijön az szépen, mert hát muszáj neki kijönni! — biztatja páciensét a borbély.

Mikor végre szerencsésen letörte a fog koronáját, nyugodtan mondja:

— No, ugy-e mondtam! Lásd itt van la! Most pedig menjen be Aradra a fogorvoshoz, az alját ő is ki tudja venni!

(Mindennel adós marad.) Ez a párbeszéd egy vagyonos és egy eladósodott ur. között folyt le:

— Hogy van az, uram, hogy önnek oly jó állása van a mégis mindenkinek adósa marad? — kérdezi a vagyonos ur.

— Uram, engedje meg, hogy erre a felettel adósa maradjak!

(Az okos kapus.) A bárónő megparancsolta kispusának, ha keresi őt valaki, mondja, hogy nincs otthon.

— Pihenni akarok — mondta a bárónő — nem fogadok senkit.

Este, midőn átadta a kapus a látogatók névjegyeit, a bárónő bosszankodva látja köztük a hugát is.

— Ejnye! A hugomnak mindig itthon vagyok! Másnap valóban kiment a bárónő a városba. Huga újra eljött a kapustól:

— Itthon van-e a nővérem?

— Igenis, itthon, — volt a válasz.

A hölgy végig megy szobáról-szobára, de senkit sem talál a lakásban, visszamegy a kapushoz.

— Nővérem mégis ki kellett hogy menjem, mert senki sincsen a lakásban!

— Persze, hogy kiment, — válaszolt a kapus, — de azt mondta, hogy a nagyságának mindig itthon van.

(Hol a Bazilika?) Egyik vidéki kereskedő fentjárt Budapesten üzleti ügyekben; amint a dolgot elvégezte, egy kicsit szót akart nézni a fővárosban és a többek között megakart nézni a Bazilika templomot is.

De mivel Pesten egy kissé járatlan volt, nem tudta oda a legközelebbi utat, miért is a mellette elhaladó urhoz fordult és kérte, sziveskedjen neki

megmondani, melyik uton érne el leghamarabb a Bazilikához.

A megszólított épen nagyon dadogós ember volt, aki a kért válasz helyett mérgesen, de lényegesen akadozva azt mondta:

— Kérem itt Budapesten millió ember van és ezek közül épen engemet kellett hogy megkérdezzem.

SPORT.

+ **Bajnoki labdarugó mérkőzés.** E hó 24-én vasárnap délután élvezetes football match színtere lesz az Aradi Atlétikai Klub Török Gábor utcai sporttelepe, hol délután fél 3 órakor mérkőzik az AAK az ATE vel. Tekintettel arra, hogy az ATE. legénysége igen jó formában van, az AAK. pedig elismert rencuméju csapatával áll ki, a mérkőzés feletle érdekesnek ígérkezik s annak zavartalan lefolyását biztosítja, hogy budapesti szövetségi bíró fog bíraskodni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F.—A (Kisjenő) Hogy a Forgalmi Bank részvényeivel mit tegyen ön, ahhoz mi nem tudunk tanácsot adni. Szerencsére csak két darab van önnél. Próbálja eladni az új igazgatóságnak.

G. R. Nem nyertek.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Hegyszéki választás Világoson.** Arad-hegylának, ezen legnagyobb hegyközsége e hó 15 én tartotta tisztújító székét. A választáson **Faragó István** járási főszolgabíró elnökelt. Elsőnek a hegyszéki jegyzőt választották és pedig a 675 szavazatot nyert **Kriszán Tódor** ellenében 1044 szavazattal **Csizmadia Antal**. A választmányi tagokra kétféle listát adtak be, melyek közül azonban a hivatalos párti tulnyömlő többséggel győzött. Megválasztották: **Bobus László** báró, **Bobus Lajos** báró, **Bódi József**, **Albert Ferenc**, **Bácsis Száva**, **Debelák Tódor**, **Grill József**, **Greck Mitru**, **Huj Mitru**, **Kajaba Tihamér**, **Molnar Jakab**, **Petyika György**, **Rencz Antal**, **Szekula Szent**, **Szimárton Stéfán**, **Szántó Lajos**, **Török Árpád**, **Török János**, **Qirinyi Sándor** és **Michelbauer Lajos** a kettő aradi, **Dörner József** öthalmi, **Stüger Ferenc** Szilbereisz Jakab ujszentannai és **Herez Tódor** világosi lakosokat. E választmány folyó hó 22 én összedülvén, a maga kebeléből ugyancsak a járási főszolgabíró elnöklété alatt választotta a hegykapitányt. Közfelkiáltással **Bódi Józsefet** választották meg.

— **Ar aradi Hungária pamutgyár azzal a kérelemmel járul a városhoz,** hogy a törvényhatóság által adományozott telekre törvényszéki leg bejegyzett ama korlátozást, hogy a terület csak pamutgyári célokra használható fel, a közgyűlés töröltesse. Noha, ugymond a gyár igazgatósága, a vállalat alaptőkéje négy millió koronánál nagyobb és így elég erős, de mégis körülbelül két millió korona hitelt kell igénybe vennie, mert fejlődni és terjeszkedni akar és munkásai számát négyszázról hétszázra szándékozik emelni, már pedig az említett korlátozással ellátott telekre kölcsönt nem vehet fel. A tanács a közgyűlés elé terjeszti a kérvényt.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távtratt tudósítás.

Budapest, november 23

Készárú.

Amerika ¼ olcsóbb. Kínai, vételkedv korlátozt 15 ezer mm. 5—10 fill. magasabb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1918. áprilisi	12.01—12.10	12.05—12.06
Rozs 1918. áprilisi	10.55—10.57	10.53—10.54
Tengeri 1918. májusi	7.89—7.90	7.87—7.88
Zab 1918. áprilisi	11.10—11.11	11.08—11.09
Az árak 50 kilónként számítva.		

Budapesti értéktőzsde (nov. 23.)

Magyar hitel	—	—	—	—	782.—
Osztrák hitel	—	—	—	—	601.—
40% koronajáradék	—	—	—	—	84.05
Osztr.-magy. államvasut	—	—	—	—	669.—
Jelzálogbank	—	—	—	—	417.—
Leszámlolóbank	—	—	—	—	505.—
Hazai Bank	—	—	—	—	284.—
Magyar Bank	—	—	—	—	531.—
Keresk. Bank	—	—	—	—	3715.—
Rimamuránvi	—	—	—	—	694.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	720.—
Közuti Vasut	—	—	—	—	661.—
Városi Villamos	—	—	—	—	371.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 23.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	603.—
Magyar hitel	—	—	—	—	785.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	673.—
Déli vasut	—	—	—	—	102.50

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 912. nov. 23. Buza 75 kilogrammos 20.60—20.70, 76 kilogrammos 20.80—20.90, 77 kilogrammos 20.90—21.00, 78 kilogrammos 21.00—21.10. Rozs (prima) 18.90—18.95 (közép) 18.40—18.50. Arpa (sérfőző) 20.10—20.40, (takarmány) 18.70—18.80, Zab (prima) 20.45—20.55, közép) 19.65—19.75. Tengeri régi, (magyar) 19.90—20.00, új 11.40—11.50, (román) régi 19.90—20.00, új 11.40—11.50, Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsza) 6.30—6.40.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1912. november hó 24-én:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárakkal:

A szép gárdista.

Operette 3 felvonásban.

Este 8 órakor rendes helyárakkal:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Limonádé ezredes.

Operette 3 felvonásban. Lipschiz és Horss vígjátékából írta: Harsányi Zolt. Zenéjét szerzette Vince Zigmund. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Szentmarjai Lenke	Győző A. Dióssy	Csók Nagymáté	Dr. Beregi Huszár
Mariette Terézia	Nógrády M. Fákerty M.	Aposzagi Szakáll	Polgár Várnai
Olga Gravenstedt	Hampel I. Balázs B.	Miska Kati	Hajdutska Sz. Rontay
Kemény	Deli L.	Szekerkáné	Benkőse

Kezdeté este 8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Oránia Magyar Tudományos Színház aradi szinapadi Ma vasárnap, 1912. november 24-én:

1. Egy angol farm. Helyszíni felvétel. — 2. Rossz tanács. Amerikai dráma. — 3. Az „Ó” öreg szerelme. Humoros. — 4. Az anya boszúja, vagy A fekete nők titkos társulata. Bünygyi dráma 2 felvonásban. — 5. Nune mint festő. Kacagtató.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódosan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártzék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fillér. — Gyermekek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Másort ingyen kapni a jegyszédőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható árványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SCHULTES ÁGOST

Sénye-Lipóci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V. Rudolf-kárpai 8.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma vasárnap, 1912. november 24-én:

1. Nauke és a vízcsap. Humoros. — 2. Halászat a Rajnán. Természetután. — 3. Rendezvény hármashat. Kacagató. — 4. Tűz a tengeren. Három felvonásban. Előadások délután 1/2 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtéren kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Limbbeck János és Fia

első m. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad, színház-épület Városi és megyei telefon: 93.

Váradi Török Ilona férjezett Fialka Károlyné mint testvér, Fialka Károly sógora, váradi Török Gizella férjezett Gohl Ödönné, váradi Török Géza, váradi Török Andor, váradi Török Berta férjezett Király Dezsőné mint unokatestvérei, szomorodott szívvel tudatják a szeretett jó testvér, unokatestvér, rokon és jóbarát

váradi Török Gábor,
földbirtokos, Aradvármegye törvényhatósági bizottsági tagja,

f. é. november hó 21-én, életének 36 ik évében, Abbáziában történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai Aradon november hó 24-én d. u. 3. órakor fognak a felső temető halottas csarnokában a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni és az ugyanottani családi sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Az engesztelő szent mise a boldogultnak lelki üdvéért november hó 25-én d. e. 10 órakor fog a főt. minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni. 4806

Áldott legyen emlékezete!

Abbázia, 1912. november hó 21-én.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért**Aradon, Forray-utca**

Eredeti amer. férfi vagy női

fekete vagy barna ... 13 K.

Antilop divat magas cipő ... 14 K.

Eredeti angol kalapok nagy választék Gyukits kalap ... 10 K.

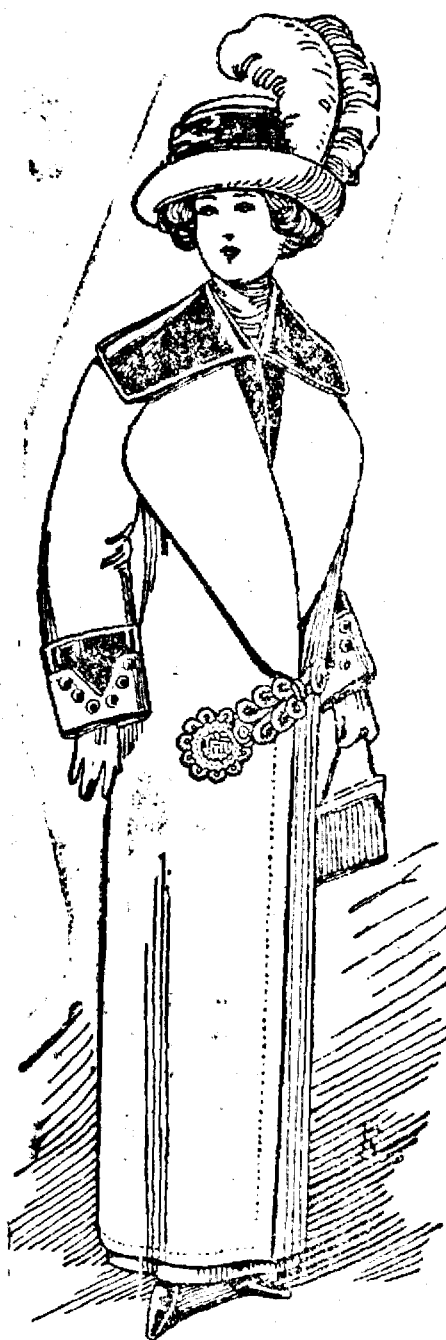
Női vagy férfi sevrő cipő ... 9 K.

GYÖRGY MENYHÉRT ÉS TÁRSA

női felöltők áruháza

Arad, Andrassy-tér 8.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

TEL:
855.SZABOTT
ÁR**Ujdonságok:**

Angol felöltők
Plüsch kabátok
Posztó köpenyek
Szörme kabátok
Színházi köpenyek
Leányka és
Gyermek kabátokban
Szörme garnitúrák nagy választékban

Legújabb divattudósítónkat készséggel küldjük.

EREDETI Angol Rumok, angol és orosz TEÁK,

Cognacok, liqueurök,
Rum és liqueur essen-
ciák a legjobb minő-
ségben kaphatók ::

TÖRÖK ANDOR ÉS TÁRSA

:: drogeriájában ::

Arad, Andrassy-tér 20.

1912. december 8-án

tartja egyetlen

hangversenyét

a Fehér Keresztben

HELEN WARE

a világ legnagyobb

hegedű-művésznője

Zay Margit, Dienzl Oszkár

zongora művészek és

Szalay Aranka

énekművésznő közreműködésével.

Jegyek előre válthatók: Szabó Albert
üveg- és porcellán-kereskedésében, az
Aradi Akadémiai Zeneiskola igazgató-
ságánál Andrassy-ut 8. szám és a „Füg-
getlenség” kiadóhivatalában. 7097

A számarköhögés.

Egyike a legelterjedtebb és a leggyakoribb gyermekbetegségeknek, amely még a legzsengőbb korban sem kíméli meg kedves gyermekeinket s amely a felnőtteket, legkönnyebben az anyát s az ápolónőt is meglepheti. Járványszerű fellépése, amely nagy és sokáig tartó fertőző képessége magyaráz és rosszindulatú természete szinte rettegetté teszi ezt a betegséget. A fertőzés leginkább a beteggel való érintkezés útján történik, még pedig elhasznált levegőjének belélegzésével és kiköhögött köpedéke útján. Azok a helyek, amelyeken legkönnyebben történik a fertőzés: a játszótér, az iskola, a templom és a gyermekszoba.

A számarköhögést okozott kórképlet rendszerint olyan, hogy nem tagadhatjuk meg a szegény gyermektől legélénkebb részvétünket. Legelőbb is étvágytalanság lép föl, azután nyugtalan álom, nátha, a szem vörössége, köhögés, szárazság és karcoló érzés a nyakban. A köhögés egyre gyakoribb lesz, hevessége fokozódik, majd lökészerűvé válik és lélegzethányt

okoz. Ettől a gyermekek nagyon félnek s ezért ameddig lehet, elfojtják a köhögési ingert s evvel csak erősítik a rohamot. A kicsikék aztán gyorsan lesoványodnak és elfonnyadnak.

A lábbadozás rendszerint hat-tíz hét múlva kezdődik. A betegség azonban gyakran halállal végződik. Egy éven aluli gyermekek közül átlag 60 százalékat, egy-két évesek közül 25-30 százalékat ragad el a halál. A halandóság tehát rendkívül nagy, de mégsem ez az egyedüli oka annak, hogy a számarköhögést olyan retteget betegség. Oka ennek még a sajnos, rendkívül gyakori utóhatás, a szervezet különféle zavarai, a gégehurut, tüdőgyulladás, tüdővízenyő. Ezek azok a betegségek, amelyek vagy egymaguk, vagy valamilyen tüdőbajjal együtt oly sok ezer gyermeket ölnek meg évről-évre. Nagyon gyakran az idegrendszer is megviseli ez a betegség. Utólagosan fellépő epileptikus rohamok és hülyeség nem tartoznak a ritkaságok közé.

Hogy a veszedelemnek a terjedését meggátolhassuk, legjobb lenne a fertőzést egyáltalán megelőzni. Ez azonban nem olyan egyszerű, mert a beteg legszigorúbb elkülönítése sem

zárhatja ki a betegség okozójának véletlen átvitelét. Nem lehetünk el tehát olyan szer nélkül, amely belsőleg hat. Ennek a szernek föltétlenül bírnia kell a következő három tulajdonsággal: a testet erősíteni és ellenállóvá kell tennie; gyorsan meg kell szüntetnie a már kitört betegséget; el kell hártania az utólagos következményeket.

Ezt a három föltételt a *Sirolin „Roche”* oly mértékben teljesíti, mint semmiféle más szer, nem fokozza a gyermekek étvágyát, akik jó ízért szívesen szedik és erősíti gyenge testüket; csillapítja a köhögési ingert és megszünteti fájdalmas voltát; esetleg utólagosan fellépő betegségeket, mint: tüdőgyulladás, gégehurut és tuberkulózis, biztosan elhárít még felnőtteknél is, tehát ezektől sem kell tartani. Minden anya, aki valóban szereti a gyermekét jól teszi, ha mindig tart otthon egy üveg *Sirolin „Roche”*. Mivel azonban tudvalevően minden jót utánoznak, a *Sirolin „Roche”* is száz meg száz utánzóra akadt. Apró gyermekeinknek azonban csak a *Sirolin „Roche”* a legjobb, amelyet minden gyógyszerárban árulnak. 6841

ÚJ KÖNYVEK.

— **A Hét.** Kiss József hetilapja pályafutásának huszonegyedik esztendőjét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkozhat arra, hogy a magyar irodalom új korát a Hét indította. Ez a lap volt kezdettől fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség vasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatocon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harciasságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, a mi szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nívót többre becsüli mint a felfapott jelszavakat, a kétes értékek előtt nem bódol meg csak azért, hogy elázatosnak lássék. Cikkeit a magyar hírlapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái m. gas irodalmi színvonalon mutatják be a meglevő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi, színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai a Hétnek. A Hét előfizetési ára féltre 10 korona. A ki a januártól kezdődő előfizetés összegét már most beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

— **Vezérfonal, felnőttek mezőgazdasági oktatásához.** Katonai és egyéb tanfolyamok számára, írta: Szilárd Gyula. Ara füzve 2 korona. Megrendelhető a Pátria r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében. Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. Szerzőnek ezen legújabb műve azokat az alapvető ismereteket foglalja össze, amelyekre a kisbirtokosnak szüksége van, ha nem vaktában akar gazdálkodni, hanem öntudatos, értelmes munkásságot óhajt kifejteni. Szerző ezen művével vezérfonalt nyújt egyrészt a rendszeres, alapvető mezőgazdasági oktatáshoz másrészt könnyen érthető segédkönyvet a tanulóknak, mert gyakorlatból tudja, hogy a legkövetlenebb, legérthetőbb előadásnak sem lesz maradandó hatása, ha nem adhatjuk annak, bár rövidre fogott szövegét a hallgatók kezébe, hogy azzal közelebbről megismerkedjenek, azt mintegy megemészték.

— **Adókirovatási táblázatok a földadóra, általános házberadóra, házosztályadóra, általános kereseti adóra, tőke-, kamat- és járadékadóra, nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójára és a jövedelemadóra vonatkozó 1909. évi V., VI., VII., VIII., IX. és X. valamint az ezeket módosító 1912. évi LIII. törvényekhez.** Szerkesztette: Vidor Ede nyug. m. kir. pénzügyi számellenőr, az OMGE. adóügyi szakértője. Budapest, 1912. Pátria nyomda. Ara 3 korona 50 fillér.

— **Vadásznaptár 1913. évre.** Vadászati szakirodalmunknak ez a rendkívül érdekes kis kézi könyve most jelent meg a IX-ik évfolyamban. Igen ügyesen és nagy körültekintéssel úgy van összeállítva, hogy az nemcsak a vadászat kedvelőinek, hanem a szakvadászoknak is nélkülözhetetlen. A munka összeállítása hazánk egyik legügyesebb vadászt Remetel Kövry János vadászati író dícséri. Amint olvassa az ember, csak akkor veszi észre, hogy tulajdonképpen mi mindent is kellene tudni egy vadásznak — ha igazán vadász akar lenni. A szépen kiállított és díszesen bekötött naptár ifj. Nagel Ottó kiadása, Budapest Ara: 3 korona.

— **Az ösztön.** Henry Kistemmekers három felvonásos színműve, mely a Nemzeti Színház tavalyi műsorának egyik legmaradandóbb becsü udonsága volt, most megjelent könyv alakban. **Radó Antal** kitűnő vállalkozó, a Magyar Könyvtár kiadásában. Az érdekes, cselekvényű, drámai fordulatokban gazdag darabot **Ábrányi Emili** fordította s a fordítás finomságai már magukban véve is megérdemlik, hogy a darabnak nagy olvasóközönsége legyen, mert ezek olvasás közben jobban érvényesülnek, mint a színpadon. A füzetet a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki: előfizetési ára 60 fillér.

— **Strindberg magyarul.** A modern irodalom vezérszemlélei közül a legújabb időkig a svéd forradalmár szellemű nagy írója, a nyáron elhunyt **Strindberg** Ágost volt nálunk a legkevésbé ismeretes. Szindarabjai nem jutottak magyar színpadokra, regényeiből, novelláiból, tanulmányából alig volt valami magyarra fordítva. **Radó Antal** népszerű vállalkozó, a Magyar Könyvtár irodalmunknak ezen a hiányán is segíteni igyekszik. Nemrég adta ki Strindberg Történelmi miniatűrjeinek egy gondosan válogatott sorozatát, most pedig egy füzetben két megragadó erejű novelláját adja a Szent Gotthárd mondaja és egyéb elbeszélések címen. A novellákat az eredeti svéd nyelvből **Leffler Béla** fordította nagyon szépen. A füzet a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég kiadásában jelent meg: előfizetési ára 30 fillér.

— **Ködös napok.** Andor József (Cyprián) egy meleg hangulatu novellája jelent meg e címmel a „Magyar Könyvtár” legújabb sorozatában. A novellát a Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég adta ki; ára 60 fillér.

Nyíltér.

A gyomor egészségben TARTÁSA

főleg a táplálkozástól, az étvágytól, az emésztés szabályosságától és a terhes székrekedés megelőzésétől függ. Régióta bevált szer: kiválóan legjobban és leghatásosabban gyomorbetegségekből gondosan elkészített étvágygerjesztő, emésztést előmozdító és enyhe hashajtó házi szer, mely a mértékletes és ismeretes következményeit, helytelen táplálkozást, meghűlést és teljes székrekedést mint pl.: gyomorbél, felpuffadás, teltségérzés, savképződés és a gúros fájdalomokat megszünteti. **Dr. Rosa gyomor balzsama,** Fragner B. gyógyszerárától, Prágában.

ÓVAS! A csomagolás minden része a törvényileg bejegyzett redjeget viseli.

Főraktár:

FRAGNER B. csász. és királyi udvari szállító gyógyszerár : „A Fekete sashoz.” PRAGA. Kleinseite Nr. 203.

Naponkénti posta küldés, Neruda-gasse sarkán.

1 egész üveg 2 kor. 1 fél üveg 1 korona.

Póztán a pénz előleges befizetésével 150 korona, egy kis üveg 280 korona egy nagy üveget, 470 korona 2 nagy üveget, 8— korona 1 nagy üveget, 22 korona 14 nagy üveget küldünk frankó az osztrák magyar monarchia minden állomására.

Raktáron Auszria és Magyarországon gyógyszerárban... 7163

Mévjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA RÉSZVENYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

Amerikai és angol formájú
gyermek, leány és fiú cipők,
vizhatlan

Vadász cipők

Őz és téli, női és férfi cipők
a legjobb minőségben és legújabb formában.



Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Egységárban

1900

K 16-50 és K 20-50 árban

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

ARAD ÉS TEMESVÁR.

Divatjukat multa visszamaradt áruk félárban.

Nyíltér.



Aradon kapható: Vojtek és Weisz drogériájában.
6253

*Csak azoknak:
a cigarettásmáknak,
a kik egészségükre való tekintettel
nem szíjják naponta 1-2 fűt
lértől többet inni:*

Clubspecialité
120 lap 20 fillér
70 12
1 doboz (100) hüvely 70

*Erre tanácsra a hüvelyke
és lapocskák bronz- és szinnyo-
mós valamint szíradék-pármecsen
Ambrófnélkül vannak, de minden
lapocskában és hüvelyben benne
van víznyomással a védjegy
és a gyáros aláírása, Modiano*

Főraktár a magy. kir. dohány- és szivárvány
lőlegességi árudában. 6912

ÓRIÁSI

választékot talál min-
denfajta FÉRFI-, FIU-
és GYERMEK-RU-
HÁKBAN, ugyisint
CIPŐ-, KALAP- és
urt divatekkekben

Korányinál

a Szabad-ág-téren, 3441

Kitűnően megvéd a

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
szárazsavú víz

székéle infectionna
hajlál; a puszt
gránittrákból

A kép előtt
MATTONI
GISSHÜBLER

lakod.
Vöb eplémánál kényesen bevált.

6397



Elsőrendű
Galoschnik
(sárcipő)
nyelv és nyelv-
nélküliek, valamint hócipők nagy vá-
lasztékban. Kapható 2041

Kutányi J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.



Alkalmi cipő
kedvelt facon
minden
szinben
kapható

Kutányi J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.



Elsőrendű Vadász
és Tourista cipők.

Kapható

Kutányi J.
ARAD,
Vörösmarty-u. 1

2041 Telefon 335.

Óriási-választék
téli női és férfi ci-
pőkben, meglepő
olcsó árakban.

2041 Kapható



Kutányi J.
ARAD, Vörösmarty-u. 1
Telefon 335.

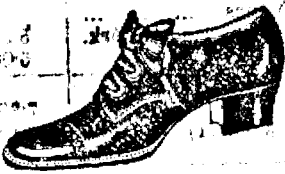


Nagyválaszték
amerikai női
fűzős és gom-
bos cipőkben
9 kor., 10 kor.,
11 kor., 12 kor.,
és 14 koronától
egész 25 koro-
na árig kapható

KUTÁNYI J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

A legújabb divat,
1912/19 3-évi téli
idényre, csak ezen
fajta cipők.

Kapható



KUTÁNYI J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. sz.
Telefon szám 335.



Cipő-ülönlegességek
Amerikai, Angol és
Francia fagyban::

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-utca. 1. sz. Telefon 335.



Világhírű
Hazelwood
amerikai
cipők

egyedüli lerakata 16 K., 20-24 K. árban

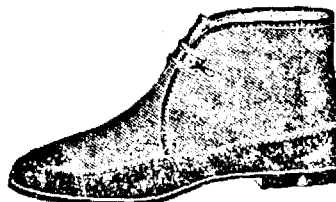
Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335

Sárcipő (Galoschni)

nyelv és anélkül

Férfi 6 kor. Női 5 kor.

Szabott árak.



Óriási választék hócipőkben

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Telefon
335.

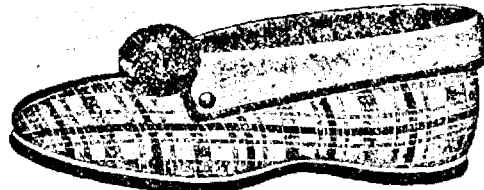


Cipőim kényelmesek
mivel azokat

Telefon
335.

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. sz. veszem.

Változó t.veször comotcipő



Férfi 5 kor. Női 4 kor. Gyermekek 3 kor.
kapható

Kutányi J., Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Tájékoztató cipőrendelésnél!



Írásbeli rendelé-
seknél elegendő,
ha papírra rá-
lépve a láb kör-
vonalait írónnal
megjelöljük, mint
az ábrán látható.

KUTÁNYI J., ARAD,
Vörösmarty-utca 1. sz. Telefon 335.



FONTOS ÉRTESÍTÉS!

Óriási készletünk teszi lehetővé, hogy elsőrangú amerikai cipőkülönleges-ségeinkben minden láb megtalálja a helyes méretű és a láb alkatának megfelelő formájú cipőt. Egy kísérlet mindenkit meggyőzhet ennek valódiságáról, annál is inkább, mert meg nem felelő cipőket mindenkor kicserélünk.

KÉRJE ÁRJEGYZÉKÜNKET
S A MÉRTÉKVÉTELI UTASÍTÁST!

AMERICAN SCHOE COMPANY Ltd.

Központi főüzlet:
Budapest, IV. Kigyló-tér 1. Királyi bérp.

Üzletek:
V. Dorottya-u. 6. Erzsébet-körut 42.
Debrecen: Piac-u. 44.
Zagreb: Ilica 22.

5963

18123—1912. ah. sz.

Hirdetmény a házbér bevallása tárgyában.

A házbéradó az 1913. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási iverk benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1912. évi 111507. sz. kiadott rendeletével az 1912. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbéróról szóló 1909. évi VI. t. c. 46. §-a értelmében a bevallás annak a községnek előjáróságánál történik, melynek területén a ház fekszik. A házbérvédelem bevallása kötelező van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonközösség esetén az összes tényleges birtokosok!

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogu, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, a többi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy haszonélvező), illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási iverket meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagiilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhívtnak tehát a vallomásadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási iverket pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál november 2-ikával kezdve legkésőbb november 30-ig nyújtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers jövedelme. Nyers jövedelemnek tekintendő együttvéve mindaz amit a bérlő a bérlettárgy használatára fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Aki vallomását az előírt határidőben be nem adja, a kivetés során megállapított házbéradónak a) 10%-át, ha pedig a részére szabályszerűleg kézbesített és vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 40%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meg nem halad, b) 50%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűleg kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 25%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meghalad. (1909: VI. t. c. 48. §-a és 1912: LIII. t. c. 39. §-a.)

Ha a vallomásadásra kötelezett a vallomási iverket a bérösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—2000 K-ig terjedő rendbírassal, ahány bérlőjével ezt elkövette. Hasonló rendbírás alá esik a bérlő is, ha a vallomási iver aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bíróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntető eljárás alá esik kihágást követ el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője,

ha a házbérvédelemre vonatkozó vallomási iverben adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésre alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan résztvesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomásadásra kötelezett a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási iver részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Kelt Aradon, 1912. november hó 5.

A városi adóhivatal.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányosan eladó.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút menetrendje.

Érvényes 1912. november 1-től.

Arad-Györök-Pankota						
Kilomet. távols.	Állomások	Sz. V. 2 II. III.	Sz. V. 4 II. III.	Sz. V. 6 II. III.	Sz. V. 8 II. III.	Sz. V. 10 II. III.
—	Arad-Radnaiút ind. ...	5:00	8:10	11:20	2:30	6:10
2	Uj-Mikolaka ...	5:05	8:15	11:25	2:35	6:15
3	Mikolaka ...	5:08	8:19	11:29	2:39	6:19
7	Óthalom ...	5:20	8:30	11:40	2:50	6:30
12	Mondorlak ...	5:30	8:40	11:50	3:00	6:40
13	Mondorlak-Césostr ...	5:34	8:44	11:54	3:04	6:44
13	Maroscsicsér ...	5:37	8:47	11:57	3:07	6:47
17	Szabadhely ...	5:47	8:57	12:07	3:17	6:57
23	Györök ...	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
24	Aradkövi ...	6:15	9:25	12:35	3:45	7:25
27	Kovácsi ...	6:24	9:34	12:44	3:54	7:34
31	Livada ...	6:36	9:46	12:56	4:06	7:46
36	Világos ...	6:53	10:03	1:13	4:23	8:03
39	Galsa ...	7:08	10:18	1:28	4:38	8:18
41	Muszka ...	7:08	10:18	1:28	4:38	8:18
45	Pankota ... trk.	7:20	10:30	1:40	4:50	8:30

Pankota-Györök-Arad					
Állomások	Sz. V. 1 II. III.	Sz. V. 3 II. III.	Sz. V. 5 II. III.	Sz. V. 7 II. III.	Sz. V. 9 II. III.
Pankota ... ind.	4:50	8:00	11:10	2:20	6:00
Muszka ...	5:05	8:15	11:25	2:35	6:15
Galsa ...	5:08	8:18	11:28	2:38	6:18
Világos ...	5:20	8:28	11:38	2:48	6:28
Livada ...	5:30	8:38	11:48	2:58	6:38
Kovácsi ...	5:42	8:50	12:00	3:10	6:50
Aradkövi ...	5:57	9:05	12:15	3:25	7:05
Györök ...	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
Szabadhely ...	6:24	9:34	12:44	3:54	7:34
Maroscsicsér ...	6:37	9:47	12:57	4:07	7:47
Mondorlak-Maroscsicsér ...	6:37	9:47	12:57	4:07	7:47
Mondorlak ...	6:41	9:51	1:01	4:11	7:51
Óthalom ...	6:51	10:01	1:11	4:21	8:01
Mikolaka ...	7:05	10:15	1:25	4:35	8:15
Uj-Mikolaka ...	7:08	10:18	1:28	4:38	8:18
Arad-Radnaiút trk.	7:10	10:20	1:30	4:40	8:20

Györök-M.-Radna.					
Állomások	Sz. V. 102 II. III.	Sz. V. 104 II. III.	Sz. V. 106 II. III.	Sz. V. 108 II. III.	Sz. V. 110 II. III.
Arad (1) ... ind.	5:00	8:10	11:20	2:30	6:10
Pankota (1) ... ind.	4:55	8:00	11:10	2:25	6:05
Györök pályór ... ind.	6:10	9:20	12:30	3:40	7:20
Ménos ...	6:18	9:28	12:38	3:48	7:28
Pálos ...	6:25	9:35	12:45	3:55	7:35
Pálosbaracka ...	6:32	9:42	12:52	4:02	7:42
Radna ... trk.	6:41	9:51	1:01	4:11	7:51
	7:00	10:10	1:20	4:30	8:00

M.-Radna-Györök.					
Állomások	Sz. V. 101 II. III.	Sz. V. 103 II. III.	Sz. V. 105 II. III.	Sz. V. 107 II. III.	Sz. V. 109 II. III.
Radna ... ind.	regg.	4. e.	4. e.	4. e.	este
Pálos-Baracka ...	5:29	9:39	11:49	2:59	6:29
Pálos ...	5:37	9:47	11:57	3:07	6:37
Ménos ...	5:48	9:58	12:08	3:18	6:48
Györök pályór trk.	5:59	9:08	12:18	3:29	6:59
	6:00	9:10	12:20	3:30	7:00
Pankota (1) ... trk.	7:20	10:30	1:40	4:50	8:20
Arad (1) ... trk.	7:10	10:20	1:30	4:40	8:10

Gyógyítható-e a tüdőbaj?

Ez a rendkívül fontos kérdés mindenkit foglalkoztat, akit asztma, tüdő- és gégefő tuberkulózis, tüdőgyulladás, makacs köhögés, elnyálkásodás vagy allandó rekedtség gyötör s eddig nem talált orvoslást. Minden ilyenféle beteg kap tőlünk **gyógyítható a tüdőbaj?** teljesen ingyen egy könyvet képekkel. Guttman dr. orvosolt Finnen gyógyintézet főorvosától a következő tárgyat: **Gyógyítható a tüdőbaj?** Azonkívül egy próbacsemagot, dietetikus teakból. Ezeket megosztják, akik eddig használták. Gyakorlott orvosok ezt a teát mint kitűnő dietetikumot **tüdőbaj** (tüdővész), **asztma**, **krónikus gégefő** és **gégefőhurut** ellen rendeltek és magasztalták. **A tea nem tiszta szesz, Lieber-féle növényekből készült, amelyeket császári rendeletre** az ad forgalomba hozsatortak. Ára olyan olcsó, hogy a legszegényebbek is használhadják. Hogy minden betegnek minden rizikó nélkül alkalmat adjunk a tea kipróbálására s hogy a betegrege felől mindenképp felvilágosítsunk, elhatároztuk, hogy minden betegnek megküldjük a **Gyógyítható-e a tüdőbaj?** című nemet fűzetet egy próbacsemag tával teljesen ingyen és bérmentesen. Tossák levelező lapot írni Paulman & Co. címre, Berlin 947. Müggelstrasse 25. 2511



ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönséget tisztelettel értesíteni, hogy külföldi tanulmányutamból visszatérve női divat és confectio műtermemben a munkálatot ismét megkezdtem.

Műtermemben a legelegánsabb kivitelű angol costumók, séa, bazi öltözékek, menyasszonyi, bali, örömanya és gyászruhák, továbbá különlegességi színházi blousok, köppenek és estélyi öltözékek pontosan, a megrendeléshez híven és időre elkészíttetnek.

Egyben értesítem a nagyérdemű hölgyközönséget arról is, hogy a legizlésebb külföldi divatlapjaim a megrendelő közönségnek rendelkezésére áll és hogy sürgős esetekben bármilyen kivitelű ruhát 3 nap alatt elkészítek.

Végül pedig arról is értesítem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy műtermemben a varrás és szabászatot bárki is 3 hónap alatt elsajátíthatja, amelyért járó honorárium kölcsönös megállapodás tárgyát képezi.

Kiváló tisztelettel: 4548

Erdélyi Andorné

női divat és confectio műterme

Aradon, Rákóczi-utca 4. szám.

Ó csász. és Apost. kir. Felségének legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XXIX-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000 korona**

A húzás 1912. december 19-én fog megtartatni.

— Egy sorsjegynek ára 4 korona. —

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vorderer Zollamts-strasse 7. sz. a. továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirat-hivataloknál, vasúti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. — Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatként ki. — A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság
(államsorsjátéki osztálya.)

6696

Feltűnő olcsóságok!

A Karácsonyi és Újévi ünnepek alkalmára mint legcélszerűbb ajándékoknak ajánlom raktáromon levő nagy választéku

RŐFÖS ÉS DIVATCIKKEIMET

amelyeket ez alkalomra feltűnő olcsón, leszállított árban árusítok. :: ::

MAUTNER R.

Olcsó Áruháza 5544

Arad, Hunyadi-utca 1. szám.

Bérbe adó üzlethelyiség!

Gróf Hunyady Károlyné bérpalotájában a Forray-utcában egy tágas üzlethelyiség :: ::

azonnal kiadó.

Bővebb felvilágosítással alólírott házgondnok szolgál. ::

Bódy Bódog.

7510

Fertőtlenített és
szagtalanított
arnyékszék!

SANITOR

Fertőtlenített
és szagtalanított
vizeldék!

legjobb önműködő

fertőtlenítő és légtisztító

klosettók, vizeldék részére vízőblítéssel és vízőblítés nélkül.

Egyedüli elárusító

FISCHER MÓR

ÜVEG-, PORCELLÁN- és
LÁMPAKERESKEDÉSE

ARAD, Andrássy-tér 20. szám.

Jelen egészségügyi újdonság célja a magánlakások, de különösen középületek, vasutak, waggonok, kórházak, vendéglők, kávéházak illemhelyeinek és nyilvános illemhelyek kellemetlen szagát megszüntetni és a klosettókat olcsó és biztos módon fertőtleníteni.

Divatos Fűzők és különlegességek

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnek
6576

Pilcz Irma
fűzőkészítőnél
Arad, Deák Ferenc-u. 6. sz.

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestést.

Artalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

Ára 1 korona.

organicus vegyület

1505

Készít:

gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza ARADON.
1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábizzadásban szenvednek, legjobban ajánlható szer. Teljesen szagtalan!

Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kittűnő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására — Egyszerű beecsetelésre még a tojások is elpusztulnak. —

Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcsépp.

Kittűnő alpesi gyógyfűvekből előállított, gyomorszábadó szer. Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést.

Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Főfájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. —

Egy doboz 6 (darabbal) 1 korona.

Kapható kizárólag:

1845

Rozsnyai Mátyás

gyógyszertárában

Arad, Szabadság-tér.

Ingyen kap

egy

diszített kalapot

ki 10 koronáért vásárol a

7578

Kalap Bazárban

ARAD, Deák Ferenc-utca 8. szám.

UJ ÜZLET! PINTEA ÉS KLEIN

cipő, kalap és uridivat áruháza
ARAD, Deák Ferenc-utca 4. sz. alatt
MEGNYILT!

5861



Semmi sem pótolhatja!

Bandalin

legjobb folyékony
kályhaezüst-festéket.Nem pattan le
vörösre izzott kály-
hákról sem, hanem
kihűlésük után is-
mét szép ezüst-
fényű marad

Nem robban!

Használatban

rendkívül kiadós.

Kapható: Stelnitzer

N., Repin Károly ö-
geknél.

Egyedül gyártók:

Georg Benda

Lutz-Werke

bronz festőgyár

Wien,

Traismauer, Nöe.

Frag.

Uj himző és lőnyomda üzlet!

Értesítjük igen tisztelt ismerő-
seinket és a nagy hölgyközönséget,
hogy Deák Ferenc-utca 32.
alatt egy jól berendezett

himző és elő- nyomdai intézetet

nyitottunk, ahol is hivatkozva e
téren való szakismereteinkre mó-
dunkban áll legizlésebb azines,
tehér és arany mőhimző e-
ket elkészíteni, ugyisintén bár-
milyen komplikált rajzokat leg-
gyorsabban előállítani.

Elvállalunk teljes keletgyé-
ket legrövidebb idő alatti elké-
szítésére. 7474

Szíves-pártfogást kérünk

Wirtschaftler Testvérek.

Egy 2 középiskolát végzett, 14

évet betöltött ügyes fiu

nyomdász-tanulónak

felvétetik.

23181—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a nagy-
méltóságú m. kir. keresk. minisz-
ter ur 75845/VI.—D—1912. sz. ren-
deletével megengedte, hogy Arad
állomáson kirakott áruknak a pályau-
dvarról való elfuvarozása, valamint
a cukorrépa küldeményeknek a
pályaudvarra való befuvarozása és
a rakodással felmerült munkálatok
további elhatározásig vasárnapokon
is egész napon át minden további
korlátozás nélkül végezhető.

Arad, 1912. évi október 31.

Greén, s. k.
h. főkapitány.

Hungária

Általános Biztosító Részvénytársaság.

Budapest, IV., Károly-körút 2. sz.

(A Kossuth Lajos-utca sarkán.)

Részvénytőke 6,000.000 korona.

Elnök:

gróf Károlyi Imre.

Alelnökök:

malomszegi Elek Pál és báró Fejérvári Imre.

A választmány elnöke:

gróf Tisza Kálmán.

**Tűz-, baleset-, szavatos-
sági, élet- és népbiz-
tosítás. Betörés-, jég-,
üveg- és állatbiztosítás.**

Olcsó díjak! Modern feltételek! Kartelen kívül!

Mindenki azt mondja már, hogy Szeplők, májfoltok

és minden arctis tátlanságok eltünteté-
sére, továbbá hideg, szeles időben arc és
kezek megvédésére legjobb az eredeti

Kárpáti-féle

Benzoe-Creme 1 korona.

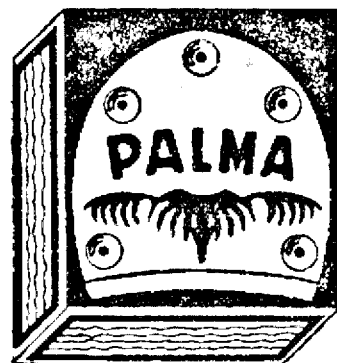
és Benzoe-tej szappan 70 fillér
utasítással.

Készíti:

KÁRPÁTI JÁNOS gyógyszerész

Arad, Boros Beni-tér 15. sz.

6 korona rendelésnél postaköltség nem számítatik.



valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK

DOBOZA,

MINŐSÉGE:

ARANY

Kerülő község

(Aradmegye)

jegyzőségénél,

okleveles,

románul is beszélő

segédjegyző

azonnal alkalmazást nyer. Javá-
dalma: évi 1000 kor. előleges havi
részletekben, a mintegy 300—400
koronát kitevő járlat és szorgal-
mához mérten egyéb mellékjövö-
delem, nőleneknek az irodában
lakás, fűtés, világítás és a jegy-
zőnél bavi 40 kor.-ért élelem. Az
állás rendszeresítve van, melyre
beválás esetén meg fog választani.
Okmányolt ajánlatok

SZÖLLŐSY BÉLA

jegyzőhöz küldendő. 7534

Műhely áthelyezés!!

Cipész iparos urakat értesítem, hogy

cipőfelsőrész

készítési

műhelyemet

Szabadság-tér 12. szám alól

Rákóczi-u. 7. sz. alá

helyeztem át.

Elvállalok és leggyorsabban készí-
tek minden kivitelű felsőrészeket
legjutányosabb szabott árak mellett.

További szíves pártfogást kérek

Nagy István.

! Kérem a cégre figyelni !

CSIPKE ÁRUHÁZ

Telefon 932.

ARAD

Telefon 932.

Csak Asztalos Sándor-utca 4.

Következő olcsón beszerzett áruk kerülnek eladásra. Ezen áruk mind jó és tartós minőségűek. KÉREM MEGGYŐZŐDNI KÉNYSZER VETEL NÉLKÜL!

Reform fűzők I. minőség ... K 5.20
 Reform női trico nadrág minden szín ... K 2.40
 Selyem blousok ... K 7.—
 Selyem taft aljak ... K 7.—11.—
 Luster és kloth aljak dupla fodor ... K 3.—
 Női ingek R schiffon ... K 1.60
 Női nadrág R schiffon ... K 1.80
 Férfi ingek R schiffon ... K 1.98
 Férfi háló ingek I. minőség K 2.60
 Férfi alsó nadrág Köpper I. K 1.60
 Férfi alsó nadrág franci szabás I. ... K 2.80
 Férfi zephir ingek, gyönyörű színek ... K 2.80
 Zephir turista ing remek kiv. K 2.50
 Női harisnya 3 pár ... K 1.—
 Női flor harisnya I. minőség 3 pár ... K 2.40
 Selyem harisnyák minden színben ... K 4.—
 Férfi szokni csikos 3 pár K 1.20
 Gyermek patent harisnya... K—30
 Esőernyők férfi és női ... K 2.80
 Férfi nyakkendők selyem... K—30
 Nadrágtartók minden szín K—70
 Férfi gallér I. minőség ... K—12
 Férfi kézelő I. minőség ... K—40
 Battist mieder védők ... K—60
 Arc fátyolok minden szín... K—30
 Női nyilas harisnya ... K—76
 Lack övek tiszta bőr ... K—70
 Battiszt női zsebkendők ... K—20
 Himzett női zsebkendők ... K—50

Himzett női ingek I. minőség K 3.—
 Csipke és betétek meterje... K—02
 Csipke szövetek 50 fillértől
 Csipke gallérok 70 fillértől
 Ruhadiszek minden kivitelben
 Széles selyem szalagok minden színben meterje ... K—60
 Női glace kesztyű I. minőség K 1.70
 Női glace kesztyű feh. hosszú K 3.60
 Selyem kesztyűk hosszú ... K 3.—
 Svéd imitált rövid kesztyű ... K—70
 Valódi svéd kesztyű sárga ... és fehér rendes ... K 2.20
 Férfi glace kesztyű színes K 1.80
 Mesalin selymek ... K 2.—
 Taft selymek ... K 1.50
 Férfi szarvasbőr kesztyű bélelt K 2.40
 Férfi Glacé kesztyű bélelt... K 2.20
 Női " " " ... K 2.20
 Selyem gallér védők ... K—70
 Férfi alsó tricok jäger... K 1.80
 Férfi nadrág jäger ... K 1.80
 Férfi szokni jäger... K—60
 " " " la ... K 1.30
 Gyermek Jäger tricok
 Flanel alsó szoknyák minden színben ... K 2.40
 Női kötött sapkák... K 1.70
 Fiu tirolai nadrágok ... K 2.20
 Kötött női mellények tiszta gyapju ... K 2.40
 Plaid válkendők ... K 3.—
 Posztó gyermek kabátok minden színben... K 6.—
 Caracul gyermek kabátok... K 7.—

Azonkívül érkeztek nagy mennyiségben finom női fehérneműek, csipke ágytakarók, storok, draperiák, szőnyegek, téli kendők, finom csipke betétek és csipkeszövetek, modepolán himzések, zsebkendők, barchet pongyolák, barchet gyermek ruhácskák remek kivitelben.

Meglepő olcsó árak! :—: Szörme áruk nagy választékban!

Tisztelettel: **CSIPKE ÁRUHÁZ.**



6690

Az angol király
udvari szállító.

Különlegesség:

„Kingdom-Blend“
az angol király öfelségének
5 órai teája.

A VILÁG LEGJOBB
TEA



A walesi herceg
szállító.

Az „U. K. TEA K“
rendkívül kiadók és za-
matosak.

Raktáron: Éles Árminnál, Atlantika kávé és tea behozatal, Hoff-
mann Ottó Arad és Theis Miklósnál Ujaradon.

Vezérképviselőnek

szorgalmas és intelligens ur. ki üzletszer-
zéssel már eredményesen foglalkozott egy
nagy gyárvállalat részére 6987

magas jutalék
mellett keresetlik. Korlátlan kereseti le-
hetőség. Tők- és szakismeretség nem szük-
séges. Ajánlatokat német nyelven „6.5818“
alatt **Haasenstein és Vogler**
A. G. Wien továbbít.

Szabad idejét

7825

kellemesen eltöltheti, hogy-
ha fölkeresi a **Szt. Pál-**
u. 10. a. levő teljesen mo-
dern kényelemmel ellátott

„Erdélyi kávéházat“

ahol **kitűnő hideg ételek**,
legjobb minőségű **tisztán**
kezelt italok kaphatók a
legfigyelmesebb kiszolgálás
mellett **olcsó árért!** —
Négy kényelmes csaádi sze-
paré. — Állandó zene! —
Szíves pártfogását kéri:

Weisz Márton kávé.

Egy régi, jóforgalmu
épület és

műlakatos-műhely

azonnal bérbeadó,

vagy esetleg házzal együtt

eladó.

Bővebbet a tulajdonosnénál:

őzv. Bartl Jánosnénál

Arad, Rákóczi-utca 9. 7599

Ajánlom magam

cserép-kályha és takaréktűzhely
átalakítás és javítási munkák

átvételére, mely munkák-
ért a felelősséget vállal-
lom. O csó árak. A nagy-
érdemű közönség szíves
pártfogását kérve marad-
tam teljes tisztelettel

Szücs András

Arad, lakás: Aulich Lajos-u. I. sz.

25.000 óra

darabja K 2:50
párisi legújabb fazon

36 óráig pontosan jár. Elsőrendű ara-
nyozott 18 karátos aranytól meg-
különböztethetetlen, 3 évi jótállás csak 2
kor. 50 fillér, 2 drb. óra 4 kor. 80 fill.,
5 drb. óra 11 kor. 30 fill. 7825

Egy párisi aranyozott lánc
legújabb fazon 50 fillér, 3 lánc 1 korona
25 fillér. Kockázat nincs, meg nem
felelőért a pénz vissza. Szállítja utánvét
mellett

A. Kapelus, Krakau
Dietelsgasse 57—819.

23422—1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a buda-
pesti Technológiai Iparmúzeum
jövő évi január hó 8-ától kezdve
7 héten keresztül a férfiruha-szabó-
ság és a cipészipar köréből mester-
tanfolyamot rendez. E tanfolyam
célja, mint eddig is volt, e szak-
mákkal foglalkozó iparosoknak oly
képzést nyújtani, hogy azok
a gyakorlati ipari életben üzletük-
kel minél jobban boldogulhassan-
nak. Ezen a tanfolyamon intelli-
gens, jó előadóképességgel, szak-
májukban kitűnő jártassággal bíró
és vándor vagy más rendszerű
szaktanfolyamot végzett, tehát már
megfelelően előképzett fiatalabb
iparosmesterek és kivételesen 24
évnél idősebb segédek vehetnek
részt. Tárgyai lesznek: a szerkesztő
mértan elemi rajzzal, ipari számtan,
emberanatomiai alapismeretek
amennyiben az itt szükséges, áru-
ismeret és ipari technológia, kü-
lönös ipari könyvviteltan és az
illető iparág szabászati rajza és
kalkuláció.

Egy-egy tanfolyamra husz (20)
hallgatót vesznek fel. A tanítás
naponként 8—9 órára terjed. Taní-
tási díj nem lesz.

A kereskedelemügyi miniszter
ezuttal a tanfolyamokra jelentkező
iparosoknak a 20—20 kor. utikölt-
ségén kívül (vidékieknek) egyéb
segélyt nem nyújt, tehát csak olya-
noknak ajánlatos részt venni, akik-
nek legalább 300 koronányi költ-
sége e célra rendelkezésre áll.
Jelentkezéseket az aradi Kereske-
delmi és Iparkamara akár közvet-
lenül, akár az ipartestületek és
iparhatóságok útján legkésőbb folyó
évi december hó 1 ig fogad el.

Arad, 1912. évi november hó 8-án.

Green, s. k.
h. főkapitány.

Hozzánál

Ólom

megvételre keresetlik

Posta- csomag feladási és utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással
kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

THE VERA
American Shoe

A jelenkor
legtökéletesebb,
legkényelmesebb,
és legtartósabb
amerikai
cipője

Erkek, hölgyek és gyermekek részére
Kérjen képes árjegyzéket.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

Egyedüli raktár:
Buchsbaum és Társa Arad.
Telefon 442. 1561 Telefon 442.

As elhelyezés teljesen díjtalan. Körtagjaink előnyben részesülnek. Vidéki megkeresésekre, csak válaszbélyeg előad-
ban válaszolunk. 301

Apró hirdetések

folytatása.

INGATLAN.

A belvárosban

egy kényelmes magánház, elköl-
tözés miatt, eladó. Cím a kiadó-
hivatalban. 7425

Magánház.

Modern 6 szobás, a belváros köz-
pontján és egy üres telek eladó.
Cím a kiadóban. 5632

Eladó ház.

Trombita-utca 6. számú ház, mely
10%-ot jövedelmez szabad kézből
eladó. Bővebbet Ferdinand Deme-
ter, Andrassy-tér 4. 7592

Eladó

1 utcai, 3 udvari lakásból álló ház
Arany János-utca 1. 7617

Varjassy Lajos-utca

103—105., 107., Urbán Iván-utca
68., 65., 67. számú ház szabad
kézből eladó. Bővebbet Varjassy
Lajos-u. 103. 7618

KÜLÖNFÉLE.

Társ keresetkérő,

férfi vagy nő, egy nagy vállalat-
hoz 20000 korona tőkével, évi 3600
korona jövedelem biztosítása mel-
lett. Ajánlatok „Rendes kereset”
címen a kiadóhivatalba kéretnek.
7597

Apponyi-ut 1. számú

ház eladó, avagy ott egy 7 szobás
üzleti lakás minden kényelmes
mellékkel, villanyvilági-
tás bevezetve, 3 lóra istálló, kocsi-
szin, nagy pinceraktár, kiadó.
Értekezhetni lehet a tulajdonos-
nál az emeleten. 7596

Ha hull a haja,

használgon magyar haj-perolint
Vojtek és Weisz. III-711

Költözködők figyelmébe

ajánlják magukat villanszerelésre
a legutányosabban Ascher Ferenc
és Társa villanszerelők Deák Fe-
renc-utca 80. sz. alatt. 4121

Krausz Paulin

színházépület, első aradi 112000
kötetből álló kölcsönkönyvtára
magyar, német, francia és angol
nyelvűek nagy számban beér-
keztek. Ugyanitt minden folyóirat,
divatlap berletben és egyenként
kapható. Telefonszám 511. 4541

Ujaradon

a piactér közepén egy üzlethelyi-
ség, esetleg lakással kiadó. Ugyan-
ott egy nagy, alig használt utazó
bunda eladó. Cím a kiadóhivatal-
ban. 7407

1 koronáért

bárki is olyan színűre festi haját
a mely színűre akarja. A Margit
hajfestő a tisztán használják fe-
ketére fest, ha egy rész vízzel ke-
verik barnára, ha két rész vízzel
világos barnára, ha három négy
rész vízzel keverik szőkésre fest.
A szín állandó felismerhetetlen le-
moshatatlan. Gutori Földes Kelemen
gyógyszertára Aradon. 1224

Diamant Jenő

Welter- és Kazinczy-utca sarkán
(Polgári Iskolával szemben) épület.
és díszmű bádigos munkákat leg-
utányosabban készít úgy helyben
mint vidéken. 8951

Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészfűtő vállalat irodáján,
Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagy
közönségnek 1. rendű aprított tű-
zifát 100 kilónként 2 kor. 80 f. l.
lért hazaszállítva, ugyancsak
egész, esetleg fél waggon rakomány
csere, bük és gyertyánfát karle-
len kívüli legolcsóbb árban befu-
varozva fűrészelve és hasítva. Mo-
toros fűrészgépeink is házhoz ren-
delhetők. Felvilágosítást készséggel
nyújtunk telefonon is 858. sz. 5451

Ha nem jöel ezik

a hiszja, adjon neki Vojtek és
Weisz hírneves állat tápporacsi
III-711

Taxameter.

Bér-autók
Telefonszám
816
2881
Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Zálogház.

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszerárak

Farkas Streicher J.
Arad, Tökölly-tér 1. sz. 3231

Aki rosszul érzi magát,

igyék egy üveg eredeti

Kárpáti-róla

epenhajót,

mely a legkiválóbb fájdalom-
mellőző gyomortisztító házi szer.
Is eős, hatása gyors és biztos.
1 üveg utasításával 40 fillér.
12 üveg franco K 4-80. Kapható
kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszertárban 4678

ARAD, BOROS BÉNI-É.É.

Alkalmi vételek

és eladása

finom 14 karatos arany-ékszer
és pontosan kipróbált zseb- és
fali órákban.

Aki olcsón és szolid árut akar
venni, úgy saját érdeke az, ha

ZINNER VILMOS

mű-órás és ékszerész

ARAD, Forray-utca,

(gróf Hunyadi-palota) vá-

sárol. Óra és ékszer-ja-

vitások 2 évi jótállás

mellett.

Tört aranyat- és drága-köveket
a legmagasabb áron megve-
szem, vagy becserélem új ék-
szerekre. 5707

804—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke 90 darab fekete bárny bő-
rel bélelt köpeny és 191 darab kö-
peny posztóval bélelt fekete bá-
ránybőr gallér szállítására folyó évi
december hó 2-án d. e. 1/10 óra-
kor árlejtést tart.

Kikialtási ár: egy bundára 90
korona, egy gallér 6 korona. A
bunda szövete a jelenleg használt
rendőr köpenyegnek megfelelőnek
kell hogy legyen.

Bánatpénzül leteendő a kikial-
tási ár 10 százaléka készpénzben,
vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésen részt venni csakis
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan,
nyújtandók be, s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánatpénz mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az
árlejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.

A bundák 3 hét alatt szállí-
tandók s úgy a bundák, mint a
gallérok árát 1913. évben fogjuk
kifizetni.

Az árlejtési feltételek a gazda-
sági tanácsnok urnál az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1912. évi november hó
18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Nyomtatványok

osimos kivitelben készülnek

az Aradi nyomda r. t.-nál.

5607—1912. pm.

Hirdetmény.

Az arad-gáji róm. kath. egy-
házban megüresedett nyugdíj-
sultsággal egybe kötött évi 960
kor. törzsfizetés 150 korona lakás-
pénz, 16 m.² tűzifa és szokásos
párkérekkel javadalmazott kántori
állásra pályázatot hirdetek és fel-
hívom mindazokat, akik ez állást
elnyni óhajtják, hogy képesítésü-
ket igazoló okmányukat Arad sz.
kir. város törvényhatósági bizott-
ságához címezve f. év december
2-ig hivatalomba nyújtsák be és
december 8-án délelőtt 8 órakor
az arad-gáji róm. kath. templomban
tartandó próbameneklésre jelentke-
zék. Az állás választás útján lesz
betöltve.

Arad, 1912. évi nov. hó 21-én.

Kádas,

h. polgármester.

777—912. gsz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi kulturpalotában
szükséges villanyvilágító testek szállítása iránt f. év december hó
2-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenyárgyalást tart.

1. A versenyárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipara
gyakorlására engedélyvel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő mun-
kát teljesítésére hatósági engedélyvel nem bírnak, kötelesek ajánla-
tukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni és képesítését
okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város kö-
zönségevel üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízható-
ságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni,
melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel
ellátva a fenti nap d. e. 10 óráig nyújtandók be. Az elkészett vagy
szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kaphatók,
miután az egységárak és végösszegek pontos leírása és a végered-
mények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalban megtekinthe-
tő munkákra nyújthatók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bánatpénznek a városi pénztárba való leté-
telét igazoló nyugta csatolandó

5. A munka-athoz kizárólag hazai anyag használható és honi mun-
kások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal
közgei ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10%
biztosítékra kiegészíteni.

7. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az
ajánlott árakra tekintett nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben
maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben
eleget nem tenne, jogunk van őt a vállalatától minden további beavat-
kozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az aján-
latban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja
társai révén a munkálatokra vonatkozó rendelkezéseket és utasításokat
átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kitéendő
az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen
felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy aján-
lattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenyárgyalás a fent jelölt napon és időpontban az aján-
latok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlat-
tevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizott-
sága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük.
Arad, 1912. évi november hó 11-én. A gazdasági szék.

FEJLŐDÉS!

A **Fischer Áruház** karácsonyi tárlata lesz az idei szezon nagy eseménye. Az Áruház nagyszerűen új köntösben jelenik meg a közönség előtt.

Kibővült, a réginél kétszeresére nagyobb lett. Egy beláthatatlan hosszú, fényes terem az egész. Gyönyörű rend, áttekintés, izlés uralkodik mindenütt.

Nem igaz, hogy a vidéki kereskedelem gyermek korát éli.

Nem igaz, hogy a vidéki kereskedelem a fővárosi kereskedelem gyámsága alatt áll, annak többé-kevésbé szolgai utánzata.

A **Fischer-tárlat** eredeti, önálló, semmihez sem hasonlít. Új irányt jelent abban, hogy egy tömeglátogatásra, berendezett, nagyanyagu tárlat miként lesz áttekinthetővé, egységben és részleteiben egyformán lebilincselővé és praktikussá.

A **Szabadság-téri Fischer Áruház** igazi esemény. Arad városa fejlődésének jelentékeny és figyelemre méltó mozzanata.

1481

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN
 ARAD.

ŐSZI ÉS TÉLI ÚJDONSÁGOK

TELJES VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK. U. M.

Angol raglanok,
 Női divat felöltők,
 Plüsch kabátok,
 Broccát felöltők,
 Színházi kabátok,
 Angol bundák,

Szörme felöltők,
 Leánykabátok,
 Gyermekfelöltők,
 Angol kosztümök,
 Divat bluzok,
 Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.